

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 19. prosince 2018¹

Věc C-202/18

**Ilmārs Rimšēvičs
proti
Lotyšské republice**

**a
Věc C-238/18
Evropská centrální banka
proti**

Lotyšské republice

„Žaloba založená na porušení čl. 14.2 druhého pododstavce statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky – Rozhodnutí vnitrostátního orgánu, kterým je guvernér národní centrální banky odvolán z funkce“

Obsah

I. Úvod	3
II. Právní rámec	3
A. Unijní právo	3
1. Smlouva o fungování Evropské unie	3
2. Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky.....	4
B. Lotyšské právo	5
1. Trestní řád	5
2. Zákon o Lotyšské bance	6
3. Zákon o úřadu pro prevenci a potírání korupce	6
III. Skutkový základ sporu	7

¹ – Původní jazyk: francouzština.

IV. Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastníků řízení	8
V. Analýza	9
A. O žalobě podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB	9
1. K povaze žaloby	9
a) Znění a historie vzniku	10
b) Systematický a teleologický výklad	12
2. K žalovanému	14
3. Dílčí závěr	14
B. K pravomoci Soudního dvora přezkoumat omezující opatření, která KNAB uložil I. Rimševičsovi	14
1. K pravomoci Soudního dvora	14
2. K opatřením uloženým I. Rimševičsovi, jako je odvolání z funkce ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB	15
C. K věci samé	18
1. K porušení článku 14.2 statutu ESCB a ECB	19
a) Úvodní poznámky	19
b) K pojmům „podmínky požadované k výkonu funkce guvernéra centrální banky“ a „vážné pochybení“	20
c) Důkazy potřebné k prokázání toho, že jsou splněny podmínky k odvolání guvernéra z funkce	21
1) Rozhodnutí ve věci samé vydané nezávislým soudem	21
2) Dostatečné důkazy, které by Soudnímu dvoru umožnily ověřit věcnou správnost skutkových zjištění	23
d) Dílčí závěr	26
2. K tvrzenému porušení Protokolu o výsadách a imunitách Evropské unie	27
3. K tvrzenému porušení lotyšského práva	28
D. Dílčí závěr	29
VI. K nákladům řízení	29
VII. Závěry	30

I. Úvod

1. Za jakých podmínek mohou členské státy Evropské unie odvolat guvernéry svých centrálních bank z funkce?
2. To je otázka, o kterou se jedná v projednávaných věcech, pokud jde o Ilmārese Rimšēvičse, guvernéra Latvijs Banka (Lotyšská národní banka), který byl odvolán z funkce rozhodnutím Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (úřad pro prevenci a potírání korupce, Lotyšsko) (dále jen „KNAB“) z důvodu, že je podezřelý z protiprávního ovlivňování ve prospěch lotyšské banky Trasta Komerbanka².
3. Soudnímu dvoru byla tato otázka položena poprvé, a to na základě pravomoci, kterou mu svěřuje článek 14.2 protokolu č. 4 k SFEU o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky³ (dále jen „statut ESCB a ECB“) k tomu, aby přezkoumával rozhodnutí, kterými byli guvernéři centrálních bank členských států odvoláni z funkcí.
4. Tato pravomoc vychází zejména z toho, že guvernéři centrálních bank členských států, jejichž měnou je euro, jsou sice jmenováni do funkce a odvoláváni z funkce členskými státy, avšak jsou rovněž členy orgánu Unie, a sice Rady guvernéřů Evropské centrální banky (dále jen „Rada guvernéřů“). Tato Rada je přitom hlavním rozhodovacím orgánem ECB a Eurosystemu⁴ a hraje rovněž důležitou úlohu v oblasti obezřetnostního dohledu nad úvěrovými institucemi v rámci Unie⁵.
5. Nezávislost guvernéřů národních centrálních bank stejně jako nezávislost ECB tudíž podléhá zvláštní ochraně, a to zejména z toho důvodu, že je zásadní podmínkou pro stabilitu cen, hlavní cíl hospodářské a měnové politiky Unie⁶, jejíž význam je zdůrazněn tím, že je zmíněna v článku 3 Smlouvy o EU⁷.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Smlouva o fungování Evropské unie

6. Články 129 až 131 SFEU stanoví:

„Článek 129

1. ESCB je řízen rozhodovacími orgány Evropské centrální banky, kterými jsou Rada guvernéřů a Výkonná rada.

2 – Soudnímu dvoru, jakož i Tribunálu kromě toho napadly různé věci týkající se odnětí povolení pro Trasta Komerbanka ze strany Evropské centrální banky (ECB) dne 3. března 2016; viz věci T-247/16, Fursin a další v. ECB a T-698/16, Trasta Komerbanka a další v. ECB, projednávané před Tribunálem, usnesení Tribunálu ze dne 12. září 2017, Fursin a další v. ECB (T-247/16, nezveřejněné, EU:T:2017:623), jakož i kasační opravné prostředky proti uvedenému usnesení ve věcech C-663/17 P, ECB v. Trasta Komerbanka a další, C-665/17 P, Komise v. Trasta Komerbanka a další a ECB, a C-669/17 P, Trasta Komerbanka a další v. ECB, dosud probíhající před Soudním dvorem.

3 – Protokol č. 4 o statutu Evropského systému centrálních bank (ESCB) a Evropské centrální banky (ECB), který tvoří přílohu k SEU a SFEU (Úř. věst. 2016, C 202, s. 230).

4 – Viz zejména článek 12.1 statutu ESCB a ECB.

5 – Viz zejména čl. 26 odst. 8 nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi (Úř. věst. 2013, L 287, s. 63).

6 – Viz zejména čl. 119 odst. 2 a 3, čl. 127 odst. 1, čl. 219 odst. 1 a 2 a čl. 282 odst. 2 SFEU.

7 – Podle generálního advokáta Jacobse není tedy nezávislost ECB samoúčelná, ale slouží k tomu, aby ECB mohla účinně sledovat cíl cenové stability; viz stanovisko ve věci Komise v. ECB (C-11/00, EU:C:2002:556, bod 150). Co se týče vztahu mezi nezávislostí ECB a cílem cenové stability, viz rovněž návrh smlouvy o změně Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství s ohledem na vytvoření hospodářské a měnové unie, sdělení Komise ze dne 21. srpna 1990, Věstník Evropských společenství, příloha 2/91, zejména s. 14, 20 a 58.

2. Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky (dále jen „statut ESCB a ECB“) je stanoven v protokolu připojeném ke Smlouvám.

[...]

Článek 130

Při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností svěřených jim Smlouvami a statutem ESCB a ECB nesmějí Evropská centrální banka, žádná národní centrální banka ani žádný člen jejich rozhodovacích orgánů vyžadovat ani přijímat pokyny od orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, od žádné vlády členského státu ani od jakéhokoli jiného subjektu. Orgány, instituce nebo jiné subjekty Unie a vlády členských států se zavazují zachovávat tuto zásadu a nesnažit se ovlivňovat členy rozhodovacích orgánů Evropské centrální banky či národních centrálních bank při plnění jejich úkolů.

Článek 131

Každý členský stát zajistí, aby jeho vnitrostátní právní předpisy, včetně statutu jeho národní centrální banky, byly slučitelné se Smlouvami a se statutem ESCB a ECB.“

7. Články 282 a 283 SFEU zní takto:

„Článek 282

1. Evropská centrální banka a národní centrální banky tvoří Evropský systém centrálních bank (ESCB). Evropská centrální banka a národní centrální banky členských států, jejichž měnou je euro, tvoří Eurosystem a řídí měnovou politiku Unie.

[...]

Článek 283

1. Rada guvernérů se skládá ze členů Výkonné rady Evropské centrální banky a z guvernérů národních centrálních bank členských států, jejichž měnou je euro.

[...]“

2. Statut Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky

8. Článek 14 statutu ESCB a ECB, nazvaný „Národní centrální banky“, stanoví:

„14.1. Podle článku 131 Smlouvy o fungování Evropské unie zajistí každý členský stát, aby jeho vnitrostátní právní předpisy, včetně statutu národní centrální banky, byly slučitelné se Smlouvami a s tímto statutem.

14.2. Statuty národních centrálních bank stanoví zejména, že funkční období guvernéra národní centrální banky trvá nejméně pět let.

Guvernér může být z funkce odvolán pouze tehdy, přestane-li splňovat podmínky požadované k jejímu výkonu nebo se dopustí vážného pochybení. V případě odvolání guvernéra z funkce může dotýčný guvernér národní centrální banky nebo Rada guvernérů podat žalobu k Soudnímu dvoru, a to z důvodu porušení Smluv nebo některé právní normy vydané k jejich provedení. Tyto žaloby je nutné podat do dvou měsíců ode dne vyhlášení či oznámení žalobci nebo v případě, že se tak nestalo, do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce o rozhodnutí dozvěděl.

14.3. Národní centrální banky jsou nedílnou součástí ESCB a jednají v souladu s obecnými zásadami a pokyny ECB. K dodržování obecných zásad a pokynů ECB přijímá Rada guvernérů nezbytná opatření a vyžaduje, aby jí byly poskytovány veškeré dostupné informace.

[...]

B. Lotyšské právo

1. Trestní řád

9. Článek 249 odst. 1 Kriminālprocesa likums (trestní řád, Lotyšsko) stanoví:

„1. Pokud se v průběhu řízení o uložení omezujícího opatření stane základ takového opatření bezpředmětným nebo dojde k jeho změně, pokud se změní podmínky jeho uložení, pokud se změní chování osoby nebo jsou-li konstatovány jiné okolnosti, které měly vliv na volbu omezujícího opatření, osoba odpovědná za řízení přijme rozhodnutí o změně nebo zrušení uvedeného opatření.“

10. Článek 262 odst. 1 body 2 a 3 a odst. 2 až 5 trestního řádu zní takto:

„1. Během přípravného řízení může být opravný prostředek proti rozhodnutí přijatému osobou odpovědnou za řízení podán proti:

[...]

2) zákazu výkonu dotčené profesní činnosti;

3) zákazu opustit území státu;

[...]

2. Opravný prostředek proti rozhodnutí uvedenému v odstavci 1 tohoto článku lze podat pouze v případě, že osoba, jíž byla uložena omezující opatření, je schopna prokázat, že podmínky tohoto opatření nelze vůči ní vykonat. Opravný prostředek může u soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv podat tato osoba sama, její obhájce nebo její zástupce, a to ve lhůtě sedmi dní ode dne, kdy obdržela vyhotovení rozhodnutí, kterým jí bylo uloženo omezující opatření.

3. Soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv přezkoumá stížnost v rámci písemného řízení do tří pracovních dnů. Je-li to nutné, vyžádá si soudce spis a vysvětlení od osoby, která vede vyšetřování nebo která podala stížnost.

4. Soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv může rozhodnutím odmítnout stížnost nebo nařídit osobě, která vede vyšetřování, aby změnila omezující opatření nebo některá z jeho ustanovení ve lhůtě tří pracovních dnů, nebo stanovila vyšší kauce.

5. Vyhotovení rozhodnutí přijatého soudcem pro dohled nad dodržováním lidských práv musí být zasláno osobě, která vede vyšetřování, osobě, vůči níž bylo dotčené omezující opatření přijato, a osobě, která podala stížnost. Proti tomuto rozhodnutí se nelze odvolat.“

11. Článek 375 odst. 1 trestního řádu stanoví:

„1. V průběhu trestního řízení jsou údaje obsažené ve spisu chráněné důvěrností vyšetřování a orgány činné v trestním řízení, jakož i osoby, kterým byly předloženy dotčené dokumenty v souladu s postupem podle tohoto zákona, jsou oprávněny se s nimi seznámit.“

2. Zákon o Lotyšské bance

12. Článek 22 Likums par Latvijas Banku (zákon o Lotyšské bance) stanoví:

„Guvernéra Lotyšské banky jmenuje Parlament na návrh nejméně deseti svých členů.

Viceguvernéra a členy bankovní rady Lotyšské banky jmenuje Parlament na návrh guvernéra Lotyšské banky.

Funkční období guvernéra, viceguvernéra a členů bankovní rady Lotyšské banky trvá šest let. Pokud některý z členů bankovní rady odstoupí před uplynutím svého funkčního období, nový člen bankovní rady Lotyšské banky je jmenován na funkční období šesti let.

Parlament může odvolat z funkce *guvernéra, viceguvernéra a členy bankovní rady Lotyšské banky* před uplynutím funkčního období stanoveného ve třetím pododstavci tohoto článku pouze v následujících případech:

1. dobrovolné odstoupení;
2. vážné pochybení ve smyslu článku 14.2 [statutu ESCB a ECB];
3. *jiné důvody pro odvolání z funkce* podle článku 14.2 [statutu ESCB a ECB].

V případě uvedeném v bodě 2 čtvrtého pododstavce tohoto článku může Parlament rozhodnout o odvolání guvernéra, viceguvernéra a členů bankovní rady Lotyšské banky po právní moci odsuzujícího rozsudku.

Guvernér Lotyšské banky se může proti rozhodnutí, kterým ho Parlament zprostil funkce, odvolat v souladu s postupem stanoveným v článku 14.2 statutu [ESCB a ECB]. Viceguvernér anebo člen bankovní rady Lotyšské banky mohou napadnout rozhodnutí Parlamentu o odvolání z funkce u soudu v souladu se správním řádem.“

3. Zákon o úřadu pro prevenci a potírání korupce

13. Podle čl. 2 odst. 1 a 2 Korupcijas novēršanas apkarošanas biroja likums (zákon o úřadu pro prevenci a potírání korupce):

„1. Úřad je orgánem veřejné správy, který plní úkoly prevence a potírání korupce podle tohoto zákona [...]

2. Úřad spadá pod kontrolu vlády. Vláda vykonává institucionální kontrolu prostřednictvím předsedy vlády. Kontrola zahrnuje pravomoc předsedy vlády přezkoumat legalitu správních rozhodnutí přijatých předsedou úřadu a zrušit protiprávní rozhodnutí, jakož i nařídit přijetí rozhodnutí v případě konstatování protiprávní nečinnosti správního orgánu. Pravomoc vlády provádět kontrolu se netýká rozhodnutí přijatých úřadem při plnění úkolů uvedených v člancích 7, 8 a 9¹ tohoto zákona.“

14. Článek 8 odst. 1 bod 2 zákona o úřadu pro prevenci a potírání korupce zní takto:

„1. V souvislosti s bojem proti korupci plní úřad tyto funkce:

[...]

2) provádí vyšetřování a operativní činnosti za účelem odhalování trestných činů stanovených v trestním zákoně spáchaných ve službě ve veřejných institucích, pokud tyto trestné činy souvisejí s korupcí.“

III. Skutkový základ sporu

15. Dne 31. října 2013 byl Ilmārs Rimšēvičs opětovně jmenován do funkce guvernéra Lotyšské banky rozhodnutím Parlamentu na nové funkční období 6 let od 21. prosince 2013 do 21. prosince 2019.

16. Dne 17. února 2018 byl I. Rimšēvičs zatčen v návaznosti na to, že dne 15. února 2018 bylo zahájeno předběžné šetření vedené KNAB z důvodu podezření, že ve funkci guvernéra Lotyšské banky spáchal trestný čin požádání o úplatek a přijetí úplatku.

17. Dne 19. února 2018 byl I. Rimšēvičs propuštěn na kauci. Téhož dne zástupce vedoucího oddělení pro vyšetřování KNAB přijal rozhodnutí, kterým byl I. Rimšēvičs potvrzen jako podezřelý a v němž byly uvedeny podrobnosti o skutcích, které jsou mu vytýkány, a výčet možných důkazních prostředků, a dále rozhodnutí, kterým mu bylo uloženo několik omezujících opatření, kromě uhrazení kauce zejména zákaz vykonávat určité činnosti, konkrétně funkci guvernéra Lotyšské banky, zákaz přiblížit se k určitým osobám a zákaz opustit území státu bez předchozího povolení. K tomu bylo uvedeno, že tato omezující opatření musí zůstat v platnosti během předběžného šetření a až do doby, než budou změněna či zrušena.

18. Dne 27. února 2018 zamítl soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv u Rīgas rajona tiesa (obvodní soud v Rize, Lotyšsko) opravný prostředek podaný I. Rimšēvičem proti dvěma omezujícím opatřením uloženým KNAB, a sice zákazu vykonávat určité činnosti a zákazu opustit území státu bez povolení.

19. Dne 1. června 2018 zástupce vedoucího oddělení pro vyšetřování KNAB přijal nové rozhodnutí, kterým byl I. Rimšēvičs potvrzen jako podezřelý a které bylo doplněno o nové skutečnosti.

20. Dne 28. června 2018 státní zástupce při Nejvyšším státním zastupitelství Lotyšské republiky zahájil proti I. Rimšēvičsovi trestní stíhání.

21. Dne 20. července 2018 místopředseda Soudního dvora nařídil Lotyšské republice, aby přijala nezbytná opatření s cílem až do vyhlášení konečného rozhodnutí ve věci C-238/18 pozastavit omezující opatření přijatá vůči I. Rimšēvičsovi, neboť tato opatření mu brání jmenovat za sebe náhradníka v Radě guvernérů ECB⁸.

22. Dne 25. července 2018 přijal státní zástupce při Nejvyšším státním zastupitelství Lotyšské republiky rozhodnutí, kterým se mění omezující opatření přijatá vůči I. Rimšēvičsovi. Dne 1. srpna 2018 I. Rimšēvičs podal stížnost proti pozměněným omezujícím opatřením. Dne 22. srpna 2018 soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv u Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (soud obvodu Vidzeme města Rigy, Lotyšsko) částečně vyhověl stížnosti I. Rimšēvičse. Dne 28. srpna 2018 státní zástupce při Nejvyšším státním zastupitelství Lotyšské republiky přijal rozhodnutí, kterým se znovu mění omezující opatření přijatá vůči I. Rimšēvičsovi.

8 – Viz bod 31 tohoto stanoviska.

IV. Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastníků řízení

23. Podáním došlým kanceláři Soudního dvora dne 16. března 2018 podal I. Rimševičs žalobu ve věci C-202/18.

24. I. Rimševičs navrhuje, aby Soudní dvůr:

- 1) Určil, že žalobce byl protiprávně odvolán z funkce guvernéra Latvijas Banka (Lotyšská národní banka) rozhodnutím úřadu pro prevenci a potírání korupce přijatým jménem Lotyšské republiky dne 19. února 2018, kterým mu byla uložena omezující opatření.
- 2) Určil, že omezující opatření uložené žalobci rozhodnutím úřadu pro prevenci a potírání korupce, kterým mu bylo uloženo omezující opatření a které bylo přijato jménem Lotyšské republiky dne 19. února 2018 [zákaz vykonávat určité profesní činnosti, kterým bylo žalobci zakázáno vykonávat funkce a plnit úkoly guvernéra Latvijas Banka (Lotyšská národní banka)], je protiprávní.
- 3) Určil, že omezení výkonu funkcí a práv člena Rady guvernéřů Evropské centrální banky vyplývající z rozhodnutí úřadu pro prevenci a potírání korupce, kterým mu bylo uloženo omezující opatření a které bylo přijato jménem Lotyšské republiky dne 19. února 2018, byla na žalobce použita protiprávně.

25. Ve své žalobní odpovědi podané ve věci C-202/18 Lotyšská republika navrhuje, aby Soudní dvůr žalobu I. Rimševičse zamítl v plném rozsahu.

26. Podáním došlým kanceláři Soudního dvora dne 3. dubna 2018 podala ECB žalobu ve věci C-238/18.

27. ECB navrhuje, aby Soudní dvůr:

- 1) v souladu s čl. 24 prvním pododstavcem statutu Soudního dvora Evropské unie a s článkem 62 jednacího řádu Soudního dvora vyzval Lotyšskou republiku, aby předložila veškeré relevantní informace související s probíhajícím vyšetřováním, které vede KNAB vůči guvernérovi Lotyšské banky, a
- 2) na základě článku 14.2. statutu ESBC a ECB určil, že Lotyšská republika porušila druhý pododstavec citovaného článku tím, že:
  - odvolala guvernéra Lotyšské banky z funkce dříve, než byl po meritorním projednání věci nezávislým soudem vyhlášen odsuzující rozsudek a
  - nenastaly, potvrdí-li to informace poskytnuté Lotyšskou republikou, výjimečné okolnosti, které by v projednávané věci odůvodňovaly odvolání dotyčného z funkce,
- 3) uložil Lotyšské republice náhradu nákladů řízení.

28. Kromě toho ECB samostatnými podáními došlými kanceláři Soudního dvora téhož dne jako její žaloba požádala Soudní dvůr o projednání věci C-238/18 ve zrychleném řízení podle čl. 53 odst. 4 a článku 133 jednacího řádu a podala návrh na předběžné opatření na základě článku 279 SFEU a článku 160 jednacího řádu, který byl zapsán pod číslem C-238/18 R.

29. Ve své žalobní odpovědi podané ve věci C-238/18 Lotyšská republika navrhuje, aby Soudní dvůr žalobu ECB zamítl v plném rozsahu.

30. Usneseními ze dne 12. června 2018, *Rimševičs v. Lotyšsko*⁹ a *ECB v. Lotyšsko*¹⁰, předseda Soudního dvora rozhodl o projednání věcí C-202/18 a C-238/18 ve zrychleném řízení podle článku 133 jednacího řádu.

31. Usnesením o předběžném opatření ze dne 20. července 2018, *ECB v. Lotyšsko*¹¹, místopředseda Soudního dvora nařídil Lotyšské republice přijmout nezbytná opatření s cílem až do vydání konečného rozhodnutí ve věci C-238/18 pozastavit omezující opatření přijatá dne 19. února 2018 KNAB vůči I. Rimševičsovi, neboť tato opatření mu brání jmenovat za sebe náhradníka v radě guvernérů ECB. Ve zbývající části byla žádost o předběžné opatření zamítnuta a rozhodnutí o nákladech řízení bylo odloženo na později.

32. Společné jednání ve věcech C-202/18 a C-238/18 se konalo dne 25. září 2018.

33. Na společném jednání Soudní dvůr vyzval Lotyšskou republiku, aby ve lhůtě osmi dnů předložila veškeré nezbytné dokumenty odůvodňující omezující opatření, která byla uložena I. Rimševičsovi, jakož i rozhodnutí o zahájení trestního stíhání vůči němu.

34. Dne 2. října 2018 předložila Lotyšská republika rozhodnutí o zahájení trestního stíhání I. Rimševičse ze dne 28. června 2018, jakož i dalších 43 dokumentů. Tyto dokumenty byly předány I. Rimševičsovi a ECB, kteří předložili vyjádření dne 19. října 2018.

V. Analýza

35. Posuzované případy jsou prvními věcmi, které byly zahájeny na základě článku 14.2 statutu ESCB a ECB. Je proto užitečné věnovat se některým aspektům týkajícím se žalob podaných na základě tohoto ustanovení (A) a teprve poté se vrátit k přípustnosti (B) a věci samé (C) žalob podaných v projednávané věci I. Rimševičsem a ECB.

A. O žalobě podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB

1. K povaze žaloby

36. Procesní prostředek stanovený v článku 14.2 statutu ESCB a ECB je v rámci procesních prostředků projednávaných před unijními soudy prostředkem *sui generis*, jelikož poskytuje guvernérovi národní centrální banky a ECB¹² možnost akt přijatý vnitrostátním orgánem předložit k přezkumu přímo Soudnímu dvoru.

37. Národní centrální banky totiž hrají klíčovou roli v rámci ESCB a při provádění měnové politiky Unie. Nicméně stejně jako v případě jiných orgánů členských států odpovědných za provádění práva Unie stále podléhají vnitrostátním pravidlům, pokud jde o jejich složení a pravidla fungování. V rámci stanoveném v článku 131 SFEU a v článku 14 statutu ESCB a ECB spadá tedy vytváření a používání pravidel, která upravují jmenování guvernérů centrálních bank členských států do funkcí a odvolávání z těchto funkcí, do pravomoci členských států.

9 – C-202/18, nezveřejněné, EU:C:2018:489.

10 – C-238/18, nezveřejněné, EU:C:2018:488.

11 – C-238/18 R, nezveřejněné, EU:C:2018:581.

12 – Podle článku 35.5 statutu ESCB a ECB jako obecné pravidlo platí, že rozhodnutí ECB předložit věc Soudnímu dvoru Evropské unie přijímá Rada guvernérů. Článek 14.2 statutu naproti tomu stanoví, že žalobu podle tohoto ustanovení může podat dotčený guvernér nebo Rada guvernérů. Je však třeba mít za to, že článek 14.2 statutu ESCB a ECB odráží pouze vnitřní pravomoc Rady guvernérů v rámci ECB rozhodnout o podání žaloby a nesměruje k udělení práva Radě guvernérů ECB jako celku. Je tudíž správné, že v projednávané věci žalobu ve věci C-238/18 podala ECB, která uvedla, že rozhodnutí předložit věc Soudnímu dvoru bylo přijato Radou guvernérů.

38. Musí být tedy procesní prostředek podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB analyzován jako žaloba na neplatnost, ačkoliv v systému procesních prostředků podle SFEU je žaloba na neplatnost v zásadě vyhrazena proti aktům orgánů Unie¹³? Nebo musí být považován, stejně jako v případě žaloby pro nesplnění povinnosti, za prostředek k určení, že členský stát nesplnil povinnosti, ačkoli obecně pravomoc obrátit se na unijní soud kvůli takovému nesplnění povinnosti přísluší Evropské komisi a ostatním členským státům¹⁴?

39. Kromě teoretického pojetí nejsou zanedbatelné ani praktické důsledky odpovědi na otázku ohledně povahy předložených žalob: pokud by Soudní dvůr zrušil rozhodnutí KNAB o uložení sporných omezujících opatření vůči I. Rimševičsovi, mohl by se I. Rimševičs znovu ujmout svých funkcí hned po vyhlášení rozsudku Soudního dvora. Pokud by se Soudní dvůr naopak omezil pouze na konstatování neslučitelnosti dotčených opatření se statutem ESCB a ECB, Lotyšská republika by musela přijmout nezbytná opatření k tomu, aby zajistila splnění povinností plynoucích z rozsudku Soudního dvora do svého vnitrostátního právního řádu.

40. Jak vyplývá z formulace jejich návrhových žádání a jak potvrdili na jednání, I. Rimševičs a ECB se domáhají deklaratorního rozsudku, v němž by Soudní dvůr konstatoval, že uložení sporných omezujících opatření vůči I. Rimševičsovi Lotyšská republika porušila článek 14.2 statutu ESCB a ECB. V návaznosti na takový deklaratorní rozsudek Soudního dvora by bylo povinností lotyšských orgánů přijmout opatření nezbytná k tomu, aby byly povinnosti plynoucí z rozsudku splněny na vnitrostátní úrovni.

41. Pro určení povahy žaloby podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB, jakož i pravomoci Soudního dvora jednat na základě tohoto ustanovení je třeba zohlednit nejen znění tohoto článku, ale také celkovou systematiku a kontext právní úpravy, již je součástí, účely a cíle této právní úpravy¹⁵, jakož i historii jejího vzniku¹⁶

a) Znění a historie vzniku

42. Zprvém znění článku 14.2 statutu ESCB a ECB neupřesňuje povahu žaloby určené k tomu, aby Soudní dvůr přezkoumal rozhodnutí odvolat guvernéra centrální banky z funkce.

13 – V tomto smyslu viz usnesení ze dne 5. října 1983, Chatzidakis Nevas v. Právnícká komora v Aténách (142/83, EU:C:1983:267, body 3 a 4), a rozsudek ze dne 30. června 1993, Parlament v. Rada a Komise (C-181/91 a C-248/91, EU:C:1993:271, bod 12).

14 – Usnesení Tribunálu ze dne 23. ledna 1995, Bilanzbuchhalter v. Komise (T-84/94, EU:T:1995:9, bod 26). Pokud jde o zvláštní pravomoc ECB předložit věc Soudnímu dvoru, aby určil, že některá národní centrální banka nesplnila své povinnosti podle čl. 271 písm. d) SFEU, viz poznámka pod čarou 25 tohoto stanoviska.

15 – *Ex multis* viz rozsudky ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, bod 61), ze dne 14. ledna 2016, Vodafone (C-395/14, EU:C:2016:9, bod 40), a ze dne 25. ledna 2018, Komise v. Česká republika (C-314/16, EU:C:2018:42, bod 47).

16 – Viz mé stanovisko ve věci Pringle (C-370/12, EU:C:2012:675, body 127 až 131), rozsudek ze dne 27. listopadu 2012, Pringle (C-370/12, EU:C:2012:756, bod 135), mé stanovisko ve věci Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Parlament a Rada (C-583/11 P, EU:C:2013:21, bod 32), jakož i rozsudek ze dne 3. října 2013, Inuit Tapiriit Kanatami a další v. Parlament a Rada (C-583/11 P, EU:C:2013:625, body 59 a 70).

43. Je pravda, že v některých jazykových verzích, zejména ve francouzštině, článek 14.2 statutu ESCB a ECB stanoví žalobu „proti“ rozhodnutí odvolat guvernéra z jeho funkce, stejně jako čl. 263 pododstavec 4 SFEU stanoví žalobu „proti aktům [...]“¹⁷. Kromě toho ve většině jazykových verzí článku 14.2 statutu ESCB a ECB pravidlo pro zahájení řízení, podle něhož lze podat žalobu „z důvodu porušení Smluv nebo některé právní normy vydané k jejich provedení“ a poslední věta týkající se lhůty jsou prakticky totožné s podobnými pravidly uvedenými v čl. 263 pododstavec 2 a 6 SFEU.

44. Nicméně s ohledem na vývoj článku 14.2 statutu ESCB a ECB se nezdá, že by tyto terminologické prvky ukazovaly na to, že normotvůrce záměrně zařadil žalobu upravenou tímto ustanovením do stejné kategorie jako žalobu na neplatnost.

45. Statut ESCB a ECB určený k tomu, aby se stal součástí Maastrichtské smlouvy, byl totiž vypracován předsedy národních centrálních bank pouze v anglickém jazyce¹⁸.

46. Přitom návrhy předložené v této souvislosti obsahovaly pouze formulaci, která se dnes stále nachází v anglické verzi a podle níž rozhodnutí, kterým je guvernér odvolán z funkce „may be referred to the Court of Justice“¹⁹. Tak je tomu i v případě návrhu předsednictví mezivládní konference na téma Hospodářské a měnové unie ze dne 30. října 1991²⁰.

47. Skutečnost, že některé jazykové verze článku 14.2 statutu ESCB a ECB zmiňují žalobu „proti“ rozhodnutí o odvolání z funkce, vznikla tedy v rámci překladu. Neodhaluje tedy rozhodnutí normotvůrce pojmout žalobu podle tohoto ustanovení jako žalobu na neplatnost. Tuto analýzu podporuje skutečnost, že v mnoha jazykových verzích článku 14.2 statutu ESCB a ECB chybí formulace připomínající čl. 263 pododstavec 4 SFEU²¹.

48. Na druhé straně znění čl. 14.2 statutu ESCB a ECB obsaženého v Maastrichtské smlouvě, přijaté na konferenci Evropské rady v Maastrichtu ve dnech 9. až 11. prosince 1991, a následně podepsané v únoru 1992, obsahuje sousloví, podle něhož lze podat žalobu „z důvodu porušení Smluv nebo některé právní normy vydané k jejich provedení“, jakož i poslední větu týkající se lhůty pro podání žaloby.

17 – Ve francouzštině viz „[u]n recours contre la décision prise à cet effet peut être introduit“ (článek 14.2 statutu ESCB a ECB) v. „[t]oute personne [...] peut former [...] un recours contre les actes [...]“ (čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU); v nizozemštině „[t]egen een besluit daartoe kan de betrokken president of de Raad van bestuur beroep instellen“ (článek 14.2 statutu ESCB a ECB) v. „[i]edere natuurlijke of rechtspersoon kan [...] beroep instellen tegen handelingen [...]“ (čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU); v němčině „[g]egen einen entsprechenden Beschluss kann der betreffende Präsident einer nationalen Zentralbank oder der EZB-Rat [...] den Gerichtshof anrufen“ (článek 14.2 statutu ESCB a ECB) v. „[j]ede [...] Person kann [...] gegen [...] Handlungen [...] Klage erheben“ (čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU), a v lotyšštině „var apstrīdēt šo lēmumu“ (článek 14.2 statutu ESCB a ECB) v. „jebkura [...] persona [...] var celt prasību par tiesību aktu“ čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU).

18 – Viz návrh guvernérů centrálních bank ze dne 27. listopadu 1990, zveřejněný v Agence Europe, Evropa/Dokumenty, č. 1669/1670, 8. prosince 1990, s. 1, 6 dokumentu PDF (https://www.ecb.europa.eu/ecb/access_to_documents/document/cog_pubaccess/shared/data/ecb.dr.parcg2007_0005draftstatute.en.pdf?c34e41042567a5832ffd2adb7e5baa48), jakož i jejich návrh ze dne 26. dubna 1991 (CONF-UEM 1613/91), s. 1, 12 dokumentu PDF (https://www.ecb.europa.eu/ecb/access_to_documents/document/cog_pubaccess/shared/data/ecb.dr.parcg2007_0010draftstatute.en.pdf?77031b02df114d03b2da29d4d1ccf33d).

19 – Zatímco v anglickém znění čl. 263 pododstavec 4 SFEU je stanoveno, že „[a]ny natural or legal person may[...] institute proceedings against an act [...]“.

20 – Viz návrh předsednictví mezivládní konference na téma hospodářské a měnové unie ze dne 28. října 1991 (SN 3738/91 (UEM 82)), s. 47 dokumentu PDF (<http://ec.europa.eu/dorie/fileDownload.do?sessionId=Xy2HP92HJVCBrNG02Sws0j2QqCpL968JlDwYghB2GL1BTJ2Q1V!233738690?docId=409907&cardId=409907>).

21 – Vedle anglického znění (bod 46 a poznámka pod čarou 19 tohoto stanoviska) viz španělské znění „[e]l gobernador afectado o el Consejo de Gobierno podrán recurrir las decisiones al respecto ante el Tribunal de Justicia“ (článek 14.2 statutu ESCB a ECB) v. „[t]oda persona [...] podrá interponer recurso[...] contra los actos“ (čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU); italské znění „[u]na decisione in questo senso può essere portata dinanzi alla Corte di giustizia“ (článek 14.2 statutu ESCB a ECB) v. „[q]ualsiasi persona [...] può proporre[...] un ricorso contro gli atti“ (čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU); portugalské znění „[o] governador em causa ou o Conselho do BCE podem interpor recurso da decisão de demissão para o Tribunal de Justiça“ (článek 14.2 statutu ESCB a ECB) v. „[q]ualquer pessoa [...] pode interpor[...] recursos contra os atos [...]“ (čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU) nebo i dánské znění „[e]n afgørelse om afskedigelse kan af den pågældende centralbankchef eller af Styrelsesrådet indbringes for Domstolen“ (článek 14.2 statutu ESCB a ECB) v. „[e]nhver [...] person kan [...] indbringe klage med henblik på prøvelse af retsakter [...]“ (čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU).

49. Zdá se, že tyto dva prvky byly, a to i v anglické verzi, zcela jistě „vypůjčeny“ z ustanovení, které předcházelo čl. 263 pododstavci 2 a 6 SFEU. Nicméně komentáře připojené k různým po sobě jdoucím verzím statutu ESCB a ECB a související záznamy z jednání²² neobsahují žádné informace o tom, zda byla diskutována povaha žaloby proti rozhodnutí o odvolání guvernéra centrální banky z funkce.

50. Neexistuje tedy nic, z čeho by se dalo odvodit, že zavedení dvou prvků zmíněných v předcházejících bodech až na poslední chvíli²³ odráží koncepční volbu normotvůrce ve prospěch žaloby na neplatnost vytvořené podle vzoru žaloby na základě článku 263 SFEU. Je možné, že zavedení lhůty odpovídá spíše zájmu na rychlé vyřízení a právní jistotu v případě, že je odvolání guvernéra centrální banky z funkce zpochybněno.

51. Tento výklad je podpořen tím, že článek 14 statutu ESCB a ECB postrádá ustanovení obdobné článku 264 SFEU, který stanoví pravomoc soudu v rámci žaloby upravené v článku 263 SFEU a uvádí, že je-li žaloba opodstatněná, unijní soud prohlásí napadený akt za neplatný od počátku.

b) Systematický a teleologický výklad

52. Vzhledem k tomu, že znění i okolnosti vzniku článku 14.2 statutu ESCB a ECB neumožňují osvětlit Soudnímu dvoru povahu žaloby upravené v tomto ustanovení, je třeba se podívat na celkovou systematicku a kontext právní úpravy, jíž je součástí, jakož i na účel a cíle, které tato právní úprava sleduje.

53. S ohledem na architekturu žalob zavedenou Smlouvami je přitom namíste zkoumat žalobu podle čl. 14.2 statutu ESCB a ECB nikoli jako žalobu na neplatnost, ale jako žalobu na určení podobnou žalobě pro nesplnění povinnosti.

54. Systém procesních prostředků před unijním soudem se skládá ze dvou sfér, které jsou vzájemně propojeny, ale přesto zůstávají oddělené. První se týká orgánů, institucí a jiných subjektů Unie, jejichž akty podléhají přezkumu legality a zrušovací pravomoci unijních soudů. V návaznosti na provedení této zrušovací pravomoci je přímo pozměněn právní režim v oblasti aktů Unie. Zrušený akt okamžitě přestává vyvolávat právní účinky. Skutečnost, že článek 266 SFEU předpokládá, že výkon rozhodnutí může zahrnovat i provedení jiných opatření, než která musí přijmout orgán, jehož akt byl zrušen, nic nemění na nápravném účinku žaloby na neplatnost.

55. Naproti tomu ve druhé sféře, do které spadají členské státy a jejich instituce a orgány, unijní soud nezasahuje tak, že by přímo vstupoval do vnitrostátního právního řádu, ale pouze konstatuje neslučitelnost aktu nebo vnitrostátního právního stavu s unijním právem a povinnostmi, které se na dotčený členský stát vztahují na základě Smluv. Tento rozdíl v povaze zásahu unijního soudu je odrazem systémového rozdílu mezi sférou orgánů, institucí a jiných subjektů Unie a sférou členských států: Zatímco unijní soud je přímo součástí první sféry a zasahuje do ní jakožto unijní orgán, zůstává mimo druhou sféru, která pro každý členský stát představuje vlastní systém, v němž mají vnitrostátní orgány včetně soudů povinnost plnit povinnosti plynoucí z rozsudků unijního soudu. Ve sféře členských států mohou členské státy změnit vnitrostátní právní řád tak, aby zohlednily důsledky rozsudků Soudního dvora, pokud jde o právní existenci dotčených vnitrostátních aktů.

22 – Viz Van den Berg, C. C. A., *The Making of the Statute of the European System of Central Banks*, Amsterdam, 2005, s. 137 a násl. (záznamy z projednávání článků 14.1 a 14.2 statutu ESCB a ECB, zcela chybí odkaz na diskuzi ohledně povahy žaloby podle článku 14.2) a s. 495–497 (autor zde uvádí seznam všech dokumentů a vysvětluje, že byl osobně přítomen na většině jednání pracovních skupin [s. 496]); kromě toho výtisky publikace *Bulletin quotidien Europe* od Agence Europe z listopadu a prosince 1991, které obsahují mimo jiné informace o jednání o hospodářské a měnové unii na ministerské úrovni, rovněž neobsahují žádné informace o jakékoli diskusi ohledně žaloby podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB.

23 – Z informací a dokumentů zmíněných v bodech 46 a 48 tohoto stanoviska vyplývá, že tyto prvky byly zařazeny během několika týdnů mezi mezivládní konferencí na téma Hospodářské a měnové unie ze dne 30. října 1991 a přijetím Maastrichtské smlouvy na konferenci Evropské rady ve dnech 9. až 11. prosince 1991.

56. To je ostatně v souladu s rozdělením těchto dvou sfér, přičemž Soudní dvůr v rámci článku 14.2 statutu ESCB a ECB posuzuje rozhodnutí členského státu, kterým byl guvernér centrální banky odvolán z funkce, a nerozhoduje o návrhu tohoto členského státu, aby sám Soudní dvůr takové odvolání učinil. Na rozdíl od toho, co platí pro členy unijních orgánů²⁴, není totiž v pravomoci Soudního dvora rozhodovat přímo o odvolání guvernérů národních centrálních bank z funkcí, jelikož guvernéri mohou být jmenováni a odvoláni z funkcí výhradně vnitrostátními orgány²⁵.

57. Proto je rovněž koherentní, že článek 14.2 statutu ESCB a ECB stanoví jako důvod pro podání žaloby pouze porušení Smluv nebo některé právní normy vydané k jejich provedení, a nikoliv jako čl. 263 druhý pododstavec SFEU také rovněž nedostatek příslušnosti, porušení podstatných formálních náležitostí, nebo dokonce zneužití pravomoci. Tyto tři poslední případy zahájení řízení nejsou relevantní pro přezkum rozhodnutí o odvolání guvernéra centrální banky z funkce Soudním dvorem. Toto rozhodnutí spadá, pokud jde o vnější legalitu a pravomoci jeho autora, do sféry členských států, tedy pod vnitrostátní právní pravidla a pod vnitrostátní soudní přezkum. Přezkum ze strany Soudního dvora se týká pouze otázky, zda jsou splněny podmínky stanovené v článku 14.2 statutu ESCB a ECB pro odvolání guvernéra z funkce²⁶.

58. Provádění zrušovací pravomoci unijního soudu v rámci řízení o žalobě podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB by proto vedlo k rozostření hranic působnosti Unie a členských států.

59. Je pravda, že rozhodnutí svěřit Soudnímu dvoru pravomoc zrušit rozhodnutí, kterým byl guvernér neoprávněně odvolán z funkce, je velmi účinným mechanismem za účelem ochrany cíle článku 14.2 statutu ESCB a ECB, jímž je ochrana nezávislosti guvernérů národních centrálních bank.

60. Nicméně zrušení aktu přijatého vnitrostátním orgánem by bylo nejen nezvyklým, ale rovněž velmi vážným zásahem do oblasti pravomocí a procesní autonomie členských států. Přitom s ohledem na ústavněprávní význam zásady subsidiarity a zásady svěřených pravomocí podle článků 4 a 5 SEU by možnost takového zásahu musela být výslovně upravena Smlouvami.

61. Kromě toho skutečnost, že unijní soud má vydat pouze deklaratorní rozhodnutí, a nikoli rozhodnutí o zrušení, nemá žádný vliv na právní sílu jeho zásahu. Členské státy mají, stejně jako orgány, instituce a jiné subjekty Unie, povinnost řídit se rozsudky unijního soudu.

62. Z toho plyne, že i když Soudní dvůr v rámci řízení o žalobě podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB konstatuje nepřijatelnost rozhodnutí o odvolání guvernéra z jeho funkce namísto zrušení takového rozhodnutí, členským státům zůstává bezodkladná povinnost řídit se rozhodnutím Soudního dvora. Pokud tak neučiní, může Komise zahájit řízení podle článků 258 až 260 SFEU, které je postupem stanoveným Smlouvami k tomu, aby členské státy dostály svým povinnostem.

24 – Pokud jde o Komisi, viz zejména článek 247 SFEU (členové mohou být odvoláni z funkce Soudním dvorem na návrh Rady nebo Komise); pokud jde o Soudní dvůr Evropské unie, viz čl. 6 první pododstavec statutu Soudního dvora Evropské unie (členové mohou být odvoláni z funkce jednomyslným rozhodnutím všech soudců a generálních advokátů Soudního dvora); pokud jde o Výkonnou radu ECB, viz článek čl. 11.4 statutu ESCB a ECB (členové mohou být odvoláni Soudním dvorem na návrh Rady guvernérů nebo Výkonné rady); pokud jde o Účetní dvůr Evropské unie, viz čl. 286 odst. 6 SFEU (členové mohou být odvoláni Soudním dvorem na návrh Účetního dvora); pokud jde o evropského veřejného ochránce práv, viz čl. 228 odst. 2 SFEU (může být odvolán Soudním dvorem na návrh Evropského parlamentu).

25 – Na rozdíl od toho, co platí pro členy Výkonné rady ECB (viz předchozí poznámku pod čarou), kteří jsou jmenováni postupem podle článku 11 statutu ESCB a ECB a spadají tak do oblasti Unie, nemůže tedy ECB přímo požádat o odvolání guvernérů centrálních bank z funkce v Radě ECB. Má-li ECB za to, že guvernér národní centrální banky by měl být odvolán z funkce, bylo by vhodné použít čl. 271 písm. d) SFEU, který jí umožňuje podat k Soudnímu dvoru žalobu na národní centrální banku pro nesplnění povinnosti, pokud se domnívá, že tato banka nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají ze Smluv.

26 – V tomto ohledu viz body 151 až 160 tohoto stanoviska.

2. K žalovanému

63. To, že je třeba posuzovat žalobu podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB jako žalobu na určení inspirovanou žalobou pro nesplnění povinnosti je rovněž koherentní z hlediska jeho praktického provádění.

64. Článek 14.2 statutu ESCB a ECB totiž neupřesňuje, kdo má být žalovaným v rámci řízení, které tento článek upravuje.

65. Za těchto podmínek inspirace žalobou pro nesplnění povinnosti umožňuje mít za to, že žaloba týkající se rozhodnutí o odvolání guvernéra národní centrální banky z funkce musí směřovat proti dotčenému členskému státu jako celku, jemuž jsou přičitatelné akty všech jeho orgánů a správních úřadů. Členskému státu tedy přísluší, aby si obhájil rozhodnutí o odvolání guvernéra jeho centrální banky z funkce, jakož i to, aby zajistil splnění povinností plynoucích z následného rozsudku Soudního dvora ve svých interních právních vztazích.

66. Představa, že před Soudním dvorem nebude vystupovat členský stát jako celek, ale orgán odpovědný za přijetí sporného opatření (jak by tomu mohlo být v případě žaloby inspirované žalobou na neplatnost), se zdá být ostatně nevhodná. Přísluší Soudnímu dvoru určit na vnitrostátní úrovni autora rozhodnutí, kterým byl guvernéř odvolán z funkce, či dokonce určit, zda má vnitrostátní orgán na základě vnitrostátního práva vlastní právní subjektivitu odlišnou od státu, což by umožnilo, aby byl v řízení žalovaným? A co by se stalo, pokud by rozhodnutí o odvolání guvernéra centrální banky z funkce nebylo přijato správním orgánem, ale parlamentem dotčeného členského státu nebo vnitrostátním soudem? Tyto úvahy jasně ukazují, že je neproveditelné žalovat před Soudním dvorem přímo vnitrostátní orgán za účelem prohlášení neplatnosti jeho aktu.

67. Z toho vyplývá, že I. Rimševičs a ECB správně podali žalobu proti Lotyšské republice.

3. Dílčí závěr

68. Z výše uvedeného vyplývá, že projednávané žaloby musí být považovány za žaloby směřující k tomu, aby Soudní dvůr určil, že Lotyšská republika tím, že vůči I. Rimševičsovi přijala omezující opatření bránící mu ve výkonu funkce guvernéra Lotyšské banky, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 14.2 statutu ESCB a ECB.

B. K pravomoci Soudního dvora přezkoumat omezující opatření, která KNAB uložil I. Rimševičsovi

1. K pravomoci Soudního dvora

69. Vzhledem k tomu, že článek 14.2 statutu ESCB a ECB odkazuje na „Soudní dvůr“, žaloba podle tohoto ustanovení se v rámci Soudního dvora vztahuje k pravomoci Soudního dvora, a nikoli Tribunálu.

70. V souladu s článkem 19 SEU se totiž pod pojmy „Soudní dvůr“ a „Tribunál“ rozumějí dva soudy, které tvoří orgán nazvaný „Soudní dvůr Evropské unie“. Statut ESCB a ECB je s touto terminologií v souladu, protože jeho články 35 a 36 odkazují, pokud jde o jiné postupy ECB před soudy Unie, než je postup podle článku 14.2 tohoto statutu anebo jiné zvláštní postupy, na „Soudní dvůr Evropské unie“. V důsledku toho se na obecné právní postupy ECB před unijními soudy použijí obvyklá pravidla rozdělení pravomocí.

71. Kromě toho svěřením pravomoci posoudit zvláštní žalobu podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB Soudnímu dvoru je opodstatněné s ohledem na ústavní význam nezávislosti guvernérů centrálních bank²⁷ a na politickou citlivost otázek souvisejících s odvoláním z funkce. Konečně to, že je nutné vyřešit spor ohledně rozhodnutí o odvolání guvernéra z funkce urychleně tak, aby bylo zajištěno řádné fungování ESCB a ECB, hovoří proti vytvoření dvoustupňového soudního řízení pro přezkum takového rozhodnutí.

2. K opatřením uloženým I. Rimševičsovi, jako je odvolání z funkce ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB

72. Lotyšská republika tvrdí, že Soudní dvůr nemá pravomoc přezkoumávat na základě článku 14.2 statutu ESCB a ECB omezující opatření uložená I. Rimševičsovi ze strany KNAB, protože tato opatření nepředstavují odvolání z funkce ve smyslu tohoto ustanovení. Cílem těchto opatření je pouze umožnit hladký průběh vyšetřování a mají pouze předběžnou povahu a omezenou dobu platnosti. Podle čl. 249 odst. 1 lotyšského trestního řádu²⁸ totiž tato opatření mohou být kdykoli změněna nebo zrušena a podle čl. 389 odst. 1 bodu 4 téhož zákona nemohou trvat déle než 22 měsíců. Naproti tomu pojem odvolání funkce ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB znamená přerušení právního a institucionálního vztahu mezi dotčenou osobou a dotčeným orgánem. Takové přerušení může být v případě I. Rimševičse provedeno pouze lotyšským parlamentem na základě článku 22 zákona o Lotyšské bance²⁹.

73. ECB a I. Rimševičs naopak tvrdí, že omezující opatření uložená I. Rimševičsovi ze strany KNAB mu brání účinně vykonávat funkci guvernéra Lotyšské banky a člena Rady guvernérů ECB. K tomu, aby byl článek 14.2 statutu ESCB a ECB, jehož cílem je zachovat nezávislost guvernérů národních centrálních bank před tlakem ze strany členských států, přiznán užitečný účinek, je proto třeba mít za to, že sporná opatření mohou být předmětem přezkumu Soudním dvorem na základě uvedeného ustanovení.

74. Tato posledně uvedená argumentace je přesvědčivá.

75. Není nezbytné, aby Soudní dvůr v projednávané věci poskytl vyčerpávající definici pojmu „odvolání z funkce“ ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB, postačí konstatovat, že toto ustanovení by bylo zbaveno svého užitečného účinku, pokud by taková opatření, jako jsou opatření, která byla přijata vůči I. Rimševičsovi ze strany KNAB rozhodnutím ze dne 19. února 2018, byla vyňata z jeho oblasti působnosti.

76. Jak již bylo uvedeno, cílem článku 14.2 statutu ESCB a ECB je zachovat nezávislost guvernérů národních centrálních bank a Rady guvernérů ECB, která je hlavním rozhodovacím orgánem ECB, jakožto nezbytnou podmínku pro stabilitu cen, což je hlavní cíl hospodářské a měnové politiky Unie a ESCB³⁰. Účinná ochrana nezávislosti guvernérů národních centrálních bank přitom vyžaduje, aby opodstatněnost vnitrostátního opatření mohla být předmětem přezkumu ze strany Soudního dvora, pokud toto opatření vede konkrétně k tomu, že je guvernérovi zabráněno ve výkonu jeho funkce, a to bez ohledu na formální klasifikaci takového opatření ve vnitrostátním právu. V souladu s tím, co bylo

27 – Viz bod 5 tohoto stanoviska.

28 – Viz bod 9 tohoto stanoviska.

29 – Viz bod 12 tohoto stanoviska.

30 – Viz bod 5 tohoto stanoviska.

uvedeno výše ohledně zahájení přezkumného řízení podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB³¹, nepřísluší Soudnímu dvoru mimoto posoudit, zda opatření, které má dopad na výkon funkce guvernéra národní centrální banky, formálně odpovídá odvolání z funkce podle vnitrostátního práva nebo zda byly dodrženy postupy stanovené k tomuto účelu vnitrostátním právem³².

77. Pojem „odvolání z funkce“ ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB nemusí nutně mít vyčerpávající definici, jde o autonomní pojem unijního práva, který se v rámci své oblasti působnosti nevztahuje k formě takového opatření a jeho postavení ve vnitrostátním právu, ale k jeho obsahu a jeho konkrétním účinkům.

78. V tomto ohledu francouzské a lotyšské znění článku 14.2 statutu ESCB a ECB stejně jako ostatní jazykové verze tohoto ustanovení používají pojmy, které naznačují, že musí jít o ukončení výkonu funkce nebo odnětí pozice či mandátu dotčeného guvernéra³³. Toto tvrzení nemůže být zmírněno, jak to navrhuje ECB, skutečností, že ustanovení Smlouvy ohledně nuceného odstoupení z funkce člena některých orgánů či institucí Unie odkazují na „odstoupení z funkce“ spíše než na „odvolání z funkce“, což podle ECB zdůrazňuje obecnější povahu posledně uvedeného pojmu³⁴. Tento argument ostatně nemá oporu v žádné z ostatních jazykových verzí.

79. Avšak dočasnost opatření nebo skutečnost, že nemá za účinek definitivní přerušování právních a institucionálních vazeb mezi daným guvernérem a národní centrální bankou, nebrání tomu, aby toto opatření mohlo být považováno za odvolání z funkce ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB, pokud má skutečně za následek to, že guvernérovi brání ve výkonu jeho funkce. Pokud by tomu tak nebylo, členské státy by mohly obcházet zákaz stanovený v uvedeném ustanovení tím, že přijmou opatření, které není formálně označeno jako odvolání z funkce, které však má prakticky totožný účinek. Navíc, jak správně uvádí ECB, zdánlivě prozatímní opatření může být konečným, pokud jeho účinky trvají až do skončení mandátu dotčeného guvernéra. Poté, jak rovněž poznamenávají ECB a I. Rimševičs, i dočasná překážka ve výkonu funkce představuje tlak na guvernéra národní centrální banky, a tedy hrozbu pro jeho nezávislost, čemuž se právě článek 14.2 statutu ESCB a ECB pokouší zabránit.

80. Z toho vyplývá, že omezující opatření, která přijal KNAB vůči I. Rimševičsovi prostřednictvím rozhodnutí ze dne 19. února 2018, tj. zákaz vykonávat funkci guvernéra Lotyšské banky a zákaz opustit území státu bez předchozího povolení (vzhledem k tomu, že v důsledku toho je I. Rimševičsovi bráněno v tom, aby se účastnil zasedání Rady guvernérů ECB), musí být považována za odvolání z funkce ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB. V tomto ohledu okolnost, na kterou poukazuje Lotyšská republika, a sice že zákazy uložené I. Rimševičsovi nenarušily fungování Lotyšské banky – i kdyby byla prokázána – není relevantní. Cílem článku 14.2 statutu ESCB a ECB je chránit institucionální a personální nezávislost guvernérů národních centrálních bank a funkci, které zastávají v rámci ESCB a ECB, a nejen každodenní fungování národních centrálních bank.

31 – Viz bod 57 tohoto stanoviska.

32 – Viz k tomu také body 151 až 160 tohoto stanoviska.

33 – Kromě francouzské verze („[u]n gouverneur ne peut être relevé de ses fonctions“) a lotyšské verze („Tikai tad, ja vaditājs vairs neatbilst nosacijumiem, kas vajadzīgi pienākumu veikšanai, vai ir izdarījis smagu pārkāpumu, viņu var atbrīvot no amata“) například viz anglickou verzi („[a] Governor may be relieved from office only“); španělskou verzi („[u]n gobernador sólo podrá ser relevado de su mandato“); italskou verzi („[u]n governatore può essere sollevato dall'incarico solo“); německou verzi („[d]er Präsident einer nationalen Zentralbank kann aus seinem Amt nur entlassen werden“); nizozemskou verzi („[e]n president kan slechts van zijn ambt worden ontheven“); dánskou verzi („[e]n centralbankchef kan kun afskediges“); portugalskou verzi („[u]m governador só pode ser demitido das suas funções“); nebo ještě rumunskou verzi („[u]n guvernator poate fi eliberat din funcție numai“) článku 14.2 statutu ESCB a ECB.

34 – Pokud jde o členy Komise, viz články 246 a 247 SFEU; pokud jde o členy Výkonné rady ECB, viz článek 11.4 statutu ESCB a ECB; pokud jde o evropského veřejného ochránce práv, viz čl. 228 odst. 2 druhý pododstavec SFEU; pokud jde o členy Účetního dvora, viz čl. 286 odst. 5 SFEU (odstavec 6 téhož ustanovení v určitých jazykových verzích naopak odkazuje na odvolání z funkce, stejně jako článek 6 statutu Soudního dvora Evropské unie, pokud jde o členy tohoto orgánu).

81. V zájmu úplnosti je třeba uvést, že se Lotyšská republika nemůže s úspěchem dovolávat článku 276 SFEU za účelem zpochybnění pravomoci Soudního dvora v projednávané věci. Podle článku 276 SFEU Soudní dvůr Evropské unie při výkonu svých pravomocí týkajících se ustanovení kapitoly 4 („Justiční spolupráce v trestních věcech“) a kapitoly 5 („Policejní spolupráce“) hlavy V třetí části SFEU, týkajících se prostoru svobody, bezpečnosti a práva, nemá pravomoc přezkoumávat platnost nebo přiměřenost operací prováděných policií nebo jinými donucovacími orgány členského státu, ani rozhodovat o výkonu odpovědnosti členských států za udržování veřejného pořádku a ochranu vnitřní bezpečnosti.

82. Opatření dotčená v projednávaném případě, přitom nespádají, jak již konstatoval místopředseda Soudního dvora³⁵, ani do justiční spolupráce členských států v trestních věcech, ani do jejich policejní spolupráce. Článek 276 SFEU tedy nebrání tomu, aby Soudní dvůr v rámci projednávaných věcí přezkoumal omezující opatření, která uložil KNAB I. Rimševičsovi, a to s ohledem na kritéria uvedená v článku 14.2 statutu ESCB a ECB.

83. Konečně argumenty Lotyšské republiky, že uznáním pravomoci Soudního dvora v dané věci by došlo k tomu, že by dotčený guvernér vnitrostátní banky získal trestněprávní imunitu, jakož i k zásahu do vnitrostátního trestního řízení, musí být rovněž zamítnuty. V žádném případě nejde totiž o to přiznat I. Rimševičsovi trestní imunitu³⁶ nebo bránit KNAB nebo jinému lotyšskému orgánu ve vedení vyšetřování. Jedná se pouze o posouzení toho, zda omezující opatření, která byla uložena I. Rimševičsovi s deklarovaným cílem zajistit hladký průběh vyšetřování ze strany KNAB, jsou odůvodněná s ohledem na kritéria stanovená v článku 14.2 statutu ESCB a ECB.

84. Je pravda, že pokud Soudní dvůr dospěje k závěru, že tomu tak není, může být nucen konstatovat neslučitelnost opatření uloženého pro účely zajištění řádného průběhu trestního vyšetřování s článkem 14.2 statutu ESCB a ECB. Lze však důvodně předpokládat, že pokud není prokázáno, že guvernér národní centrální banky již nesplňuje podmínky požadované k výkonu funkce nebo že se dopustil vážného pochybení, lze provést vyšetřování týkající se jiných skutečností, aniž je nutné bránit dotčenému guvernérovi ve výkonu funkce. Naproti tomu, je-li prokázáno, že řádný průběh trestního vyšetřování vedeného proti guvernérovi centrální banky vyžaduje, aby bylo guvernérovi zabráněno ve výkonu funkce, je pravděpodobné, že je rovněž prokázáno, že již nesplňuje podmínky požadované k výkonu funkce nebo že se dopustil vážného pochybení.

85. V každém případě je pravděpodobné, že ve většině případů skutečnosti, které by mohly prokázat, že guvernér přestal splňovat podmínky nezbytné k výkonu funkce nebo se dopustil vážného pochybení, budou rovněž důležité z hlediska vnitrostátního trestního práva. Tudíž se zdá zcela pravděpodobné, že vnitrostátní trestní vyšetřování probíhá souběžně s řízením podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB. To platí tím spíše, vycházíme-li z toho, že musí být možné, aby byl guvernér odvolán z funkce i v případě neexistence trestního postihu, pokud existují důkazy, které mohou prokázat, že jsou podmínky pro jeho odvolání z funkce splněny³⁷.

86. Z toho vyplývá, že Lotyšská republika nemůže ani tvrdit, že sdělení skutečností ze spisu trestního vyšetřování Soudnímu dvoru pro účely řízení podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB brání řádnému průběhu uvedeného vyšetřování. Článek 375 odst. 1 lotyšského trestního řádu samozřejmě stanoví, že skutečnosti uvedené ve spisu podléhají důvěrnosti vyšetřování a nemohou být sděleny jiným osobám než těm, které jsou stanoveny v tomto zákoně³⁸. Nicméně při výkladu tohoto zákona v souladu s unijním právem je třeba mít za to, že Soudní dvůr je při výkonu pravomocí, které jsou mu svěřeny podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB, ve stejném postavení jako osoba, které může být sdělen obsah

35 – Usnesení o předběžném opatření ze dne 20. července 2018, ECB v. Lotyšsko (C-238/18 R, nezveřejněné, EU:C:2018:581, bod 29).

36 – Ohledně zvláštního aspektu imunity přiznané členům Rady guvernérů ECB na základě protokolu (č. 7) o výsadách a imunitách Evropské unie připojenému k SEU a SFEU (Úř. věst. 2016, C 202, s. 266), viz body 143 až 150 tohoto stanoviska.

37 – Viz bod 119 a násl. tohoto stanoviska.

38 – Viz bod 11 tohoto stanoviska.

vyšetřovacího spisu. Soudní dvůr totiž není ledajaká třetí strana, ale je soudem, který rozhoduje o sloučitelnosti vnitrostátních opatření, která mají za následek zabránění guvernérovi centrální banky ve výkonu jeho funkce, s uvedeným statutem. Lotyšská republika navíc nevysvětlila, jak by sdělení informací ze spisu vnitrostátního trestního vyšetřování Soudnímu dvoru mohlo konkrétně narušit řádný průběh uvedeného vyšetřování.

87. Z výše uvedených úvah vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc na základě článku 14.2 statutu ESCB a ECB přezkoumat omezující opatření, která byla uložena I. Rimševičsovi rozhodnutím KNAB ze dne 19. února 2018.

C. K věci samé

88. Podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB může být guvernér národní centrální banky odvolán z funkce pouze tehdy, přestane-li splňovat podmínky nezbytné k výkonu své funkce nebo se dopustí vážného pochybení. Jinými slovy a opačně, členské státy nemohou guvernéra své centrální banky odvolat z funkce, pokud tyto podmínky nebo alespoň jedna z nich nejsou splněny.

89. Právě z tohoto pravidla rovněž vyplývají prostředky, které lze použít na podporu žaloby podané proti rozhodnutí o odvolání guvernéra z funkce, přičemž tuto žalobu projednává Soudní dvůr.

90. Dotčený guvernér stejně jako ECB musí na podporu žaloby podané na základě článku 14.2 statutu ESCB a ECB tvrdit, že daný členský stát neprokázal, že byly splněny podmínky k tomu, aby byl guvernér odvolán z funkce. Následně je úkolem Soudního dvora rozhodnout, zda dotčený členský stát právně dostačujícím způsobem prokázal, že tyto podmínky byly splněny.

91. Jak již bylo uvedeno, je pravda, že článek 14.2 statutu ESCB a ECB stanoví, že žaloba proti rozhodnutí odvolat guvernéra z funkce může být podána „z důvodu porušení Smluv nebo některé právní normy vydané k jejich provedení“³⁹. Otázkou však zůstává, jaká by mohla být jiná ustanovení Smlouvy nebo právní normy, jejichž porušení by mohlo být namítáno v rámci žaloby podané na základě čl. 14.2 statutu ESCB a ECB, kromě tohoto článku. Dále by bylo možné případně uvažovat o ustanoveních, jejichž porušení je skutečně namítáno I. Rimševičsem v projednávaném případě a jejichž účelem je chránit guvernéry před jakýmkoli tlakem ze strany členských států⁴⁰ (jelikož neoprávněné odvolání guvernéra z funkce je právě uplatňováním takového tlaku). Jak navrhla ECB, lze vzít rovněž v úvahu pravidla související s fungováním Rady guvernérů a Eurosystemu, jakož i obecně průřezové zásady unijního práva, jako je povinnost loajální spolupráce mezi orgány EU a jejími členskými státy.

92. V každém případě není v projednávané věci třeba určit vyčerpávajícím způsobem, kterých ustanovení by se případně bylo možno dovolávat na podporu žaloby podané na základě článku 14.2 statutu ESCB a ECB. Stačí totiž konstatovat, že v rámci projednávaných věcí jak I. Rimševičs, tak ECB v podstatě vytýkají Lotyšské republice to, že neprokázala, že podmínky stanovené v daném ustanovení pro odvolání guvernéra z funkce byly v případě I. Rimševičse splněny (viz níže oddíl 1). Pro úplnost je třeba si položit otázku ohledně relevance dvou dalších právních předpisů, jejichž porušení I. Rimševičs namítá, a to protokolu č. 7 SFEU o výsadách a imunitách Evropské unie (viz oddíl 2 níže) a některých ustanovení lotyšského práva (viz oddíl 3 níže).

39 – Viz bod 57 tohoto stanoviska.

40 – Článek 130 SFEU a článek 7 statutu ESCB a ECB.

1. K porušení článku 14.2 statutu ESCB a ECB

93. Ilmārs Rimšēvičs a ECB tvrdí, že Lotyšská republika nepředložila důkazy, které by mohly doložit, že se I. Rimšēvičs dopustil korupce, jak je mu vytýkáno. Lotyšská republika tedy neprokázala, že v projednávaném případě jsou podmínky podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB nutné k tomu, aby byl guvernér centrální banky odvolán z funkce, splněny.

a) Úvodní poznámky

94. Jak uvedl generální advokát Geelhoed ve věci Komise v. Cresson⁴¹, neodmyslitelnou součástí funkce člena orgánů a institucí Unie, jakož i nejvyšších veřejných úřadů v členských státech je to, že ti, kdo tyto funkce zastávají, nepodléhají žádné hierarchické kontrole a nemohou být odvoláni z důvodů souvisejících s výkonem funkce v těchto orgánech. Sankční pravomoc k potrestání případného zneužití pravomoci ze strany osoby, která vykonává takovou funkci, je zpravidla svěřena buď orgánu, jehož je tato osoba členem, nebo jinému orgánu, který má v ústavním rámci rovnocenné postavení.

95. V tomto ohledu již bylo uvedeno, že členové orgánů Unie mohou být odvoláni z funkce pouze Soudním dvorem, případně (tj. s výjimkou členů samotného Soudního dvora Evropské unie) na návrh orgánu nebo instituce v rovnocenném ústavním postavení⁴². Pokud důkazní břemeno ohledně toho, že dotčená osoba nespĺnila své povinnosti, přísluší orgánu, který se ho dovolává, je pouze na Soudním dvoru, aby v rámci své plné posuzovací pravomoci provedl právní kvalifikaci a zjistil, zda dotčené skutkové okolnosti opravdu nastaly. Soudní dvůr proto samozřejmě může vzít v rámci posuzování takových skutkových okolností v úvahu zjištění obsažená v rozsudku vnitrostátního soudu, avšak není vázán právní kvalifikací skutkových okolností obsaženou v takovém rozsudku⁴³.

96. Jak poznamenala ECB, důvod, proč nemá Soudní dvůr pravomoc rozhodovat přímo o odvolání guvernérů národních centrálních bank z funkce, plyne z toho, že tito guvernéri jsou jmenováni a mohou být odvoláni z funkce pouze na základě postupů platných v příslušných členských státech⁴⁴. V rámci řízení podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB proto Soudní dvůr nerozhoduje přímo o odvolání z funkce na návrh orgánu, ale posuzuje, zda dotčený členský stát odvolal guvernéra své centrální banky z funkce po právu. Tento rozdíl mezi postupy, na základě nichž lze členy orgánů Unie odvolat z funkce, je však pouze procesní povahy; z věcného hlediska jsou kritéria přezkumu totožná, jelikož v obou dvou případech je třeba určit, zda jsou splněny podmínky, kterým odvolání z funkce podléhá.

97. Soudnímu dvoru tedy přísluší, aby v rámci prvního kroku právně kvalifikoval skutky vytýkané dotčenému guvernérovi, tedy aby určil, zda jsou tyto skutky s to prokázat, že již nespĺňuje podmínky požadované k výkonu funkce nebo že se dopustil vážného pochybení ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB (viz níže pod písm. b). V případě kladné odpovědi jako druhý krok musí Soudní dvůr s ohledem na důkazy předložené dotčeným členským státem, případně i prostřednictvím vyšetřovacích pravomocí, které mu svěřuje jednací řád, posoudit, zda opravdu došlo ke skutkům, které jsou dotčenému guvernérovi vytýkány (viz dále pod písm. c).

41 – C-432/04, EU:C:2006:140, bod 70.

42 – Viz bod 56 a poznámka pod čarou 24 tohoto stanoviska.

43 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 2006, Komise v. Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, body 120 a 121).

44 – Viz body 37 a 56 tohoto stanoviska.

b) K pojmům „podmínky požadované k výkonu funkce guvernéra centrální banky“ a „vážné pochybení“

98. Článek 14.2 statutu ESCB a ECB stanoví, že guvernéř centrální banky může být z funkce odvolán pouze tehdy, přestane-li splňovat podmínky požadované k výkonu své funkce nebo pokud se dopustí vážného pochybení, avšak tyto pojmy přesněji nedefinuje.

99. V projednávané věci z rozhodnutí KNAB ze dne 19. února 2018, kterým byl I. Rimševičs shledán podezřelým⁴⁵, vyplývá, že je mu vytýkáno, že požádal o úplatek, který také přijal, a to ve výši nejméně 100 000 eur od člena správní rady určité banky a že se na oplátku zavázal neomezovat činnosti této banky a podporovat ji prostřednictvím poradenství a doporučení za účelem spolupráce s Komisí pro finanční a kapitálový trh Lotyšské republiky (Finanšu un kapitāla tirgus komisija). I. Rimševičs se kromě toho zavázal činit tak v rámci výkonu svých služebních povinností a prostřednictvím svého vlivu na činnost Komise pro finanční a kapitálový trh a prostřednictvím informací, které má k dispozici díky své funkci.

100. Ve světle těchto tvrzení není nutné, aby Soudní dvůr vyčerpávajícím způsobem definoval pojem podmínek požadovaných k výkonu funkce guvernéra centrální banky nebo pojem vážného pochybení ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB. Stačí totiž konstatovat, že skutky, které KNAB v projednávaném případě vytýká I. Rimševičsovi, tedy korupce v rámci výkonu služebních povinností a zneužívání funkce v zájmu soukromého subjektu, by každopádně, pokud by byly prokázány, nejen představovaly vážné pochybení dotčeného guvernéra, ale rovněž ukázaly, že takový guvernéř již nesplňuje podmínky požadované k výkonu funkce. Na rozdíl od toho, co tvrdí ECB, tedy projednávaná věc nespadá pouze do druhé, ale také do první hypotézy uvedené v článku 14.2 statutu ESCB a ECB.

101. Zaprvé je třeba uvést, aniž je nutné pokusit se definovat vyčerpávajícím způsobem podmínky požadované k výkonu funkce guvernéra centrální banky, že nezávislost v každém případě tvoří její nezměnitelné tvrdé jádro⁴⁶. Jak již bylo dvakrát uvedeno, nezávislost národních centrálních bank, které jsou členy ESCB, jakož i nezávislost Rady guvernéřů ECB jakožto hlavního rozhodovacího orgánu ECB a Eurosystemu je zakotvena ve Smlouvě o FEU jako nezbytná podmínka pro cenovou stabilitu, která je hlavním cílem hospodářské a měnové politiky Unie a ESCB⁴⁷. Z tohoto důvodu článek 130 SFEU, jakož i článek 7 statutu ESCB a ECB výslovně stanoví, že členové rozhodovacích orgánů ECB a národních centrálních bank nesmějí při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností svěřených jim Smlouvami a statutem ESCB a ECB, vyžadovat ani přijímat pokyny od jakéhokoliv jiného subjektu.

102. Kromě toho je nezávislost hlavním požadavkem, kterému musí dostát členové všech unijních orgánů⁴⁸. Jak Soudní dvůr uvedl ve vztahu k členům Komise, s ohledem na vysokou odpovědnost, která jim byla svěřena, je nutné, aby dodržovali nejprísnejší normy chování, což znamená mimo jiné povinnost jednat zcela nezávisle a v obecném zájmu Unie a dát mu kdykoli přednost před osobními zájmy⁴⁹.

103. Z toho plyne, že guvernéř centrální banky, který je usvědčen ze spáchání takových skutků, jako jsou skutky, které jsou vytýkány v projednávaném případě I. Rimševičsovi, tím ukazuje, že již nemůže prokázat svou nezávislost, která je požadována pro výkon jeho funkce.

45 – Viz bod 17 tohoto stanoviska.

46 – Pokud jde o podobné úvahy ohledně norem chování, které mají být dodržovány při plnění funkce komisařů, viz stanovisko generálního advokáta Geelhoeda ve věci Komise v. Cresson (C-432/04, EU:C:2006:140, bod 78).

47 – Viz body 5 a 76 tohoto stanoviska.

48 – Pokud jde o členy Komise, viz zejména čl. 17 odst. 3 SEU a článek 245 SFEU, pokud jde o členy Soudního dvora Evropské unie, viz čl. 19 odst. 2 SEU, článek 253 a článek 254 SFEU.

49 – Rozsudek ze dne 11. července 2006, Komise v. Cresson (C-432/04, EU:C:2006:455, bod 70).

104. Zadržet, jak správně uvádí ECB, pojem „vážné pochybení“ uvedený v ustanoveních disciplinárního práva Unie představuje protiprávní jednání, kterého se dopustila osoba při výkonu funkce a které je dostatečně vážným důvodem pro to, aby byla tato osoba odvolána z funkce⁵⁰.

105. Korupce vytýkaná v projednávaném případě I. Rimševičsovi, která by v případě prokázání představovala porušení čl. 320 odst. 4 lotyšského trestního zákoníku, je s ohledem na klíčový význam zásady nezávislosti guvernérů centrálních bank dostatečně vážným důvodem pro odvolání guvernéra z funkce, a znamená tedy vážné pochybení ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB.

106. Z výše uvedených úvah vyplývá, že pokud by byly skutky, které jsou vytýkány I. Rimševičsovi, prokázány, bylo by třeba mít za to, že jsou splněny podmínky stanovené v článku 14.2 statutu ESCB a ECB pro jeho odvolání z funkce. Je tedy třeba posoudit, zda Lotyšská republika právně dostačujícím způsobem prokázala skutky, které I. Rimševičsovi vytýká.

c) Důkazy potřebné k prokázání toho, že jsou splněny podmínky k odvolání guvernéra z funkce

107. Jak správně uvádí ECB, takové skutečnosti, které v projednávané věci uvádí Lotyšská republika, musí být v zásadě potvrzeny rozhodnutím ve věci samé vydaným nezávislým soudem, aby Soudní dvůr mohl považovat tyto skutečnosti za prokázané pro účely použití článku 14.2 statutu ESCB a ECB (viz oddíl 1 níže). Neexistuje-li takový rozsudek, musí mít Soudní dvůr k dispozici důkazní prostředky, které jsou dostatečné pro spolehlivé dosvědčení toho, že skutečnosti vytýkané dotčenému guvernérovi opravdu nastaly (viz oddíl 2 níže).

1) Rozhodnutí ve věci samé vydané nezávislým soudem

108. V případě, že bude nezávislým soudem vyneseno rozhodnutí ve věci samé, kterým bude potvrzena věcná správnost skutků vytýkaných dotčenému guvernérovi, je na tomto guvernérovi, aby předložil důkazy, které mohou prokázat, že v důsledku systémových nebo všeobecných nedostatků, pokud jde o nezávislost soudnictví v dotčeném členském státě, jakož i v jeho konkrétní situaci, existují vážné důvody se domnívat, že bylo porušeno právo na spravedlivý proces a že daný rozsudek vychází z nesprávných skutkových zjištění⁵¹. Pokud takové skutečnosti neexistují, Soudní dvůr může, v souladu se zásadou vzájemné důvěry v dodržování unijního práva jím uznaných základních práv⁵² ze strany všech členských států, považovat tyto skutky, jejichž existence byla potvrzena rozsudkem, za prokázané a nemusí sám provádět posuzování důkazů.

109. V projednávaném případě však skutky, které KNAB vytýká I. Rimševičsovi, dosud nebyly předmětem rozhodnutí ve věci samé vydaného nezávislým soudem. Za těchto podmínek není nutné zabývat se otázkou vznesenou ECB, zda za účelem prokázání skutečností podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB může postačovat prvostupňové rozhodnutí, které dosud není konečné.

50 – Pokud jde o evropského veřejného ochránce práv, viz zejména čl. 228 odst. 2 SFEU; pokud jde o členy Komise, viz článek 247 SFEU; pokud jde o členy Výkonné rady ECB, viz článek čl. 11.4 statutu ESCB a ECB; pokud jde o úředníky a ostatní zaměstnance Unie, viz čl. 86 odst. 1 služebního řádu úředníků Evropské unie, články 9 a 10 jeho přílohy IX a článek 49 pracovního řádu ostatních zaměstnanců Evropské unie.

51 – V tomto smyslu a obdobně viz rozsudek ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky v soudnictví) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 79).

52 – Viz rozsudek ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky v soudnictví) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, body 35 až 37 a citovaná judikatura).

110. V každém případě byla omezující opatření, která KNAB rozhodnutím ze dne 19. února 2018⁵³ uložil v projednávané věci I. Rimševičsovi, jistě předmětem jeho stížnosti podané k soudci pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize), jakož i rozhodnutí ze dne 27. února 2018⁵⁴, které je součástí dokumentů předložených Soudnímu dvoru. Z tohoto rozhodnutí vyplývá, že opravný prostředek byl podán na základě článku 262 lotyšského trestního řádu, který umožňuje podání opravného prostředku proti takovým omezujícím opatřením, jako jsou opatření dotčená v projednávané věci, z důvodu, že je pro dotčenou osobu nemožné tato opatření splnit⁵⁵.

111. Nicméně podle I. Rimševičse a ECB soud v dané věci při posouzení opravného prostředku řešil pouze vhodnost a přiměřenost dotčených omezujících opatření ve vztahu k tvrzenému protiprávnímu jednání a sledovanému cíli (tj. například řádné vedení vyšetřování nebo zabránění další újmy), jakož i dodržování základních práv dotčené osoby. Naproti tomu nebyla přezkoumána opodstatněnost výtek vznesených vůči dotčené osobě nebo věcná správnost skutkových zjištění, z nichž vychází uvedené výtky. Důvody rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize) ze dne 27. února 2018 se totiž týkají pouze opodstatněnosti omezujících opatření ve vztahu k výtkám vůči I. Rimševičsovi, ale vůbec se nezabývají opodstatněností těchto výtek ve vztahu k případným důkazům.

112. Je pravda, že z čl. 262 odst. 3 lotyšského trestního řádu vyplývá, že soud posuzující opravný prostředek podaný na základě tohoto ustanovení může požádat o předání spisu trestního vyšetřování, jakož i o vysvětlení od osoby odpovědné za vedení vyšetřování nebo od osoby, která opravný prostředek podala. Kromě toho rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize) ze dne 27. února 2018 obsahuje tvrzení „s ohledem na skutečnosti obsažené ve spisu trestního vyšetřování č. [...]“⁵⁶. Nelze proto vyloučit, že soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize), který byl pověřen posouzením dotčené žaloby, viděl důkazní prostředky obsažené ve spisu trestního vyšetřování.

113. Nicméně rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize) ze dne 27. února 2018 neobsahuje žádné posouzení důkazů ani potvrzení věcné správnosti skutečností na základě těchto důkazů. Toto rozhodnutí totiž odkazuje pouze na „informace o skutečnostech z procesních dokumentů ve spise trestního vyšetřování“⁵⁷. Nelze tedy vyloučit, že se ve spisu trestního vyšetřování předaném soudci pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize), stejně jako ve spisu předloženém Soudnímu dvoru⁵⁸ nacházejí pouze procesní dokumenty vypracované vyšetřovacími orgány a tento spis obsahuje pouze popis skutkového stavu bez jakéhokoli důkazu, který by mohl prokázat věcnou správnost těchto skutkových zjištění.

114. Kromě toho Lotyšská republika neuvedla, i když k tomu byla na jednání výslovně vyzvána, žádnou skutečnost, která by mohla vyvrátit tvrzení I. Rimševičse a ECB, podle nichž se přezkum soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize), který posuzoval omezující opatření, netýkal se opodstatněnosti výtek vznesených proti I. Rimševičsovi a věcné správnosti skutkových zjištění na základě těchto výtek. Lotyšská republika navíc nepředložila důkazy nebo vysvětlení, aby odůvodnila svůj postoj, podle kterého Soudní dvůr může uznat rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize) ze dne 27. února 2018 jako dokument prokazující skutky, které jsou vytýkány I. Rimševičsovi, a následně nemusí sám provádět posouzení důkazů a věcné správnosti těchto skutků.

53 – Viz bod 17 tohoto stanoviska.

54 – Viz bod 18 tohoto stanoviska.

55 – Viz bod 10 tohoto stanoviska.

56 – Neoficiální překlad.

57 – Neoficiální překlad.

58 – Viz hned níže body 125 až 130 tohoto stanoviska.

115. Soudní dvůr se tím spíše nemůže opřít o rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize) ze dne 27. února 2018 za účelem prokázání skutků vytýkaných I. Rimšēvičsovi, který tvrdí, že v okamžiku uvedeného rozhodnutí a až doposud neměl přístup k důkazům, které mohou odůvodnit výtky vůči němu. Lotyšská republika toto tvrzení nevyvrátila. Tudíž i za předpokladu, že soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize) měl přístup k některým důkazům ve spisu trestního vyšetřování, není možné určit, zda tyto důkazy posoudil v průběhu kontradiktorního řízení, které má zaručit práva obhajoby I. Rimšēviče.

116. Omezující opatření uložená I. Rimšēvičsovi byla kromě toho předmětem rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (obvodní soud pro obvod Vidzeme města Rigy) ze dne 22. srpna 2018⁵⁹. Toto rozhodnutí bylo vydáno v návaznosti na stížnost, v níž I. Rimšēvičs zpochybnil způsob, jakým lotyšské orgány reagovaly na usnesení o předběžném opatření místopředsedy Soudního dvora ze dne 20. července 2018, ECB v. Lotyšsko⁶⁰. Soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (obvodní soud pro obvod Vidzeme města Rigy) stížnosti částečně vyhověl, když konstatoval, že z důvodu rozporů mezi omezujícími opatřeními, která byla uložena I. Rimšēvičsovi, nemohou být tato opatření provedena. V návaznosti na to lotyšské orgány přijaly nové rozhodnutí, kterým se mění dotčená omezující opatření⁶¹.

117. Z rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (obvodní soud pro obvod Vidzeme města Rigy) ze dne 22. srpna 2018 přitom vyplývá, že přezkum jím provedený se rovněž omezuje na možnost provést sporná omezující opatření. I kdyby proto tento soudce obdržel písemnosti ze spisu trestního vyšetřování, patrně by neprovedl jakýkoli přezkum opodstatněnosti skutkových tvrzení formulovaných proti I. Rimšēvičsovi.

118. Za těchto podmínek se Soudní dvůr nemůže opírat ani o rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas rajona tiesa (okresní soud v Rize) ze dne 27. února 2018, ani o rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (obvodní soud pro obvod Vidzeme města Rigy) ze dne 22. srpna 2018 za účelem prokázání věcné správnosti skutků vytýkaných I. Rimšēvičsovi.

2) Dostatečné důkazy, které by Soudnímu dvoru umožnily ověřit věcnou správnost skutkových zjištění

119. Jak správně tvrdí ECB, rozhodnutí ve věci samé vydané nezávislým soudem však nemůže být jediným prostředkem, který má k dispozici členský stát v rámci řízení podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB k tomu, aby prokázal věcnou správnost skutků, které podle něj odůvodňují odvolání guvernéra centrální banky z funkce.

120. Článek 14.2 statutu ESCB a ECB stanoví možnost odvolat guvernéra centrální banky z funkce v přísně definovaných případech, čímž chrání nejen nezávislost guvernérů národních centrálních bank, ale rovněž řádné fungování ESCB a ECB. Skutečnost, že guvernér centrální banky obviněný z takových skutků, jaké jsou vytýkány I. Rimšēvičsovi, nadále vykonává svou funkci, účastní se rozhodování a má přístup k informacím v rámci centrální banky, ESCB a Rady guvernérů ECB, totiž představuje vážnou hrozbu pro řádné fungování těchto orgánů. Přitom vyšetřování a řízení vedoucí k odsuzujícímu rozsudku soudu mohou trvat značně dlouhou dobu.

59 – Viz bod 22 tohoto stanoviska.

60 – C-238/18 R, nezveřejněné, EU:C:2018:581; viz body 21 a 31 tohoto stanoviska.

61 – Viz bod 22 tohoto stanoviska.

121. Za účelem zachování řádného fungování ESCB a ECB musí proto existovat možnost dočasně pozastavit guvernérovi výkon jeho funkce až do ukončení trestního řízení, pokud existují důkazy, které samy o sobě a nejen prostřednictvím domněnek prokazují tvrzené skutečnosti. Tyto důkazy musí být dostatečně přesné a musí se vzájemně shodovat, aby Soudní dvůr pevně přesvědčily o tom, že k těmto skutkům opravdu došlo⁶².

122. Z toho vyplývá, že za takových výjimečných okolností, jako jsou okolnosti uváděné Lotyšskou republikou v projednávaném případě, může Soudní dvůr dojít k závěru, že jsou podmínky pro odvolání guvernéra centrální banky z funkce splněny, pokud mu členský stát předloží takové důkazy, které mohou doložit, že guvernér je odpovědný za skutky dosvědčující, že již nesplňuje podmínky požadované k výkonu funkce anebo že se dopustil vážného pochybení ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB.

123. Je přitom nutno konstatovat, že v projednávaném případě Lotyšská republika takové důkazy nepředložila. Soudní dvůr tedy nemá k dispozici žádný důkaz, který by mu umožnil ověřit, že skutková tvrzení předložená KNAB ve věci I. Rimšėvičse jsou opodstatněná.

124. Lotyšská republika totiž zaprvé nepředložila žádný důkaz na podporu svých původních písemných vyjádření ve věcech C-202/18 a C-238/18⁶³. Na společném jednání ji Soudní dvůr vyzval, aby ve lhůtě osmi dnů předložila veškeré nezbytné dokumenty odůvodňující omezující opatření, která byla uložena I. Rimšėvičsovi⁶⁴. Při formulaci této žádosti Soudní dvůr výslovně zdůraznil, jak důležité je poskytnout dokumenty, které mají sloužit jako odůvodnění a důkaz o opodstatněnosti dotčeného rozhodnutí. Soudní dvůr proto doporučil Lotyšsku, aby pečlivě zvážilo, které dokumenty mu předloží.

125. V návaznosti na to Lotyšská republika předložila Soudnímu dvoru 44 dokumentů čítajících přibližně 270 stran, které obsahují jednak soubor procesních dokumentů týkajících se uznání pana Rimšėvičse za podezřelého, uložení omezujících opatření vůči němu a jeho obvinění⁶⁵, a jednak korespondenci mezi KNAB, Lotyšskou bankou, ECB, jakož i německými orgány ohledně činností pana Rimšėvičse v rámci ECB a rozhodnutí ECB týkající se banky, v jejíž prospěch I. Rimšėvičs údajně jednal. Některé dosti objemné dokumenty byly předloženy dvakrát a v různých jazykových verzích.

126. Kromě již analyzovaných dvou soudních rozhodnutí soudců pro dohled nad dodržováním lidských práv⁶⁶ a pouhých správních dokumentů obsahují dokumenty předložené Lotyšskou republikou pouze dokumenty vypracované správními orgány ohledně úlohy a údajného jednání I. Rimšėvičse.

127. Je pravda, že tyto dokumenty obsahují seznam výtek a obvinění formulovaných lotyšskými orgány a popis skutků vytýkaných I. Rimšėvičsovi. Navíc umožňují Soudnímu dvoru vysledovat průběh událostí a kroků, k nimž v Lotyšsku došlo od zatčení I. Rimšėvičse dne 17. února 2018, jakož i komunikaci mezi lotyšskými vyšetřovacími orgány, Lotyšskou bankou a ECB, a to do takových podrobností, které zahrnují i dopisy o předávání dokumentů mezi orgány, poznámky překladatele a různé žádosti o překlad.

62 – V tomto smyslu a obdobně viz rozsudek Tribunálu ze dne 16. června 2015, FSL a další v. Komise (T-655/11, EU:T:2015:383, body 175 a 176 a citovaná judikatura).

63 – Jedinými důkazy, které Lotyšská republika předložila společně se svou žalobní odpovědí ve věci C-238/18, jsou návrh zákona, kterým se mění zákon o Lotyšské bance, stanovisko ECB ze dne 2. října 2012 o přípravných pracích a legislativních změnách nezbytných k zavedení eura, a dopis od Lotyšské banky ze dne 13. dubna 2018 o nezbytných informacích v rámci věci C-238/18.

64 – Viz bod 33 tohoto stanoviska.

65 – Konkrétně rozhodnutí a písemnosti KNAB a státního zástupce, stížnosti a písemná stanoviska advokáta I. Rimšėvičse, rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rigas rajona tiesa (okresní soud v Rize) ze dne 27. února 2018 a soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rigas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (obvodní soud pro obvod Vidzeme města Rigy) ze dne 22. srpna 2018 (viz body 110 až 118 tohoto stanoviska), jakož i dokumenty týkající se usnesení o předběžném opatření místopředsedy Soudního dvora ze dne 20. července 2018 a jeho provedení v Lotyšsku (viz body 21 a 22 tohoto stanoviska).

66 – Rozhodnutí soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rigas rajona tiesa (okresní soud v Rize) ze dne 27. února 2018 a soudce pro dohled nad dodržováním lidských práv Rigas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa (obvodní soud pro obvod Vidzeme města Rigy) ze dne 22. srpna 2018 (viz body 110 až 118 tohoto stanoviska).

128. Nicméně tyto dokumenty neobsahují žádné informace o skutcích, které by mohly podložit tvrzení lotyšských orgánů, a tím prokázat věcnou správnost skutků vytýkaných I. Rimševičsovi.

129. Podle rozhodnutí KNAB ze dne 19. února 2018 o uznání I. Rimševičse za podezřelého⁶⁷ zahrnují důkazní prostředky, na základě kterých byly formulovány výtky, audiozáznamy a přepisy telefonických hovorů, svědectví, zabavené předměty, jakož i záznamy z šetření. Je nutné konstatovat, že Soudnímu dvoru žádný takový důkaz předložen nebyl.

130. Jak správně uvádí ECB, předložené dokumenty tedy neumožňují učinit závěr, a to ani prostřednictvím domněnky, že skutky vytýkané I. Rimševičsovi, shrnuté v bodě 99 výše, se opravdu staly. Za předpokladu, že důkazy způsobilé prokázat, že k daným skutkům opravdu došlo, existují, nejsou součástí dokumentů předložených Lotyšskou republikou Soudnímu dvoru.

131. Za těchto okolností, aniž je nezbytné stanovit podmínky přípustnosti důkazů nebo způsoby jejich posouzení Soudním dvorem v rámci řízení podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB, je třeba konstatovat, že Soudní dvůr nemůže ověřit, zda byly splněny podmínky stanovené tímto ustanovením pro odvolání guvernéra centrální banky z funkce. Vzhledem k chybějícím důkazům nemůže Soudní dvůr posoudit pravdivost skutkových tvrzení předložených Lotyšskou republikou za účelem odůvodnění, že se I. Rimševičs dopustil vážného pochybení, a proto již nesplňuje podmínky požadované k výkonu funkce.

132. Jak již Soudní dvůr konstatoval v jiných oblastech, účinnost soudního přezkumu v právním řádu Unie vyžaduje, aby důvody každého nepříznivého rozhodnutí byly sděleny příslušnému soudu, který tak může plně provést přezkum⁶⁸. Účinnost tohoto soudního přezkumu přitom zahrnuje ověření tvrzených skutečností uváděných v odůvodnění rozhodnutí, tak aby se soudní přezkum neomezoval jen na posouzení abstraktní věrohodnosti uváděných důvodů, ale aby se zaměřil na otázku, zda jsou tyto důvody podloženy⁶⁹.

133. V projednávaném případě by tedy k tomu, aby Soudní dvůr mohl provést přezkum, musela Lotyšská republika předložit nejen písemnosti vypracované lotyšskými orgány za účelem vyšetřování a obvinění I. Rimševičse, ale rovněž důkazy, které samy svědčí o tom, že k tvrzeným skutkům opravdu došlo. Pouhá existence probíhajícího trestního stíhání, které dosud nevedlo ke skutkovým zjištěním uvedeným v soudním rozhodnutí, nemůže být postavena na roveň prokázaných skutkových zjištění⁷⁰.

134. Na rozdíl od toho, co platí pro skutkové okolnosti uvedené v rozhodnutí ve věci samé vydané nezávislým soudem⁷¹, Soudní dvůr totiž nemůže za prokázané považovat skutečnosti, o kterých pouze správní orgány tvrdí, že k nim opravdu došlo. Tyto orgány nepředstavují stejné záruky organizační a funkční nezávislosti jako soudci a nepřijímají svá rozhodnutí jako výsledek kontradiktorního řízení, které je spojeno se zárukou účinné právní ochrany⁷². Uznání skutečností tvrzených správními orgány za prokázané bez provedení kontroly jejich věcné správnosti by tedy znamenalo připravit dotčené subjekty o jejich právo na účinný soudní přezkum a v daném případě by vedlo k tomu, že opravný prostředek podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB pozbude svého obsahu a užitečného účinku.

67 – Viz bod 17 tohoto stanoviska.

68 – Viz zejména rozsudky ze dne 15. května 1986, Johnston (222/84, EU:C:1986:206, bod 21), a ze dne 3. září 2008, Kadi a Al Barakaat International Foundation v. Rada a Komise (spojené věci C-402/05 P a C-415/05 P, EU:C:2008:461, body 336 a 337 a citovaná judikatura).

69 – Rozsudek ze dne 18. července 2013, Komise a další v. Kadi (spojené věci C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, EU:C:2013:518, bod 119).

70 – Obdobně viz rozsudek Soudu pro veřejnou službu ze dne 7. října 2009, Y v. Komise (F-29/08, EU:F:2009:136, body 74 a 75).

71 – Viz bod 108 tohoto stanoviska.

72 – K těmto podmínkám viz mimo jiné rozsudek ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, body 38, 42, 44 a 45 a citovaná judikatura).

135. Přestože Lotyšská republika ve svých písemných podáních uvádí skutečnosti, které mohou prokázat určitou nezávislost KNAB při plnění jeho úkolů, je nesporné, že KNAB je součástí výkonné moci a nemůže být v žádném případě přirovnáván k nezávislému soudu⁷³. Nebylo prokázáno, a dokonce ani tvrzeno, že je tomu jinak v případě Nejvyššího státního zastupitelství Lotyšské republiky. To navíc, jak zdůrazňuje I. Rimševičs, dosud přijalo pouze rozhodnutí o obvinění, ale ještě neuzavřelo vyšetřování a nepředalo věc soudu.

136. Je tedy třeba dospět k závěru, že Lotyšská republika nepředložila Soudnímu dvoru důkazy nezbytné pro odůvodnění opatření přijatých vůči I. Rimševičsovi.

137. Kromě toho, jak již bylo uvedeno, Lotyšská republika se nemůže dovolávat důvěrnosti informací obsažených ve spisu vyšetřování trestné činnosti za účelem odůvodnění toho, proč nepředložila Soudnímu dvoru důkazy, které by mohly prokázat její tvrzení ohledně I. Rimševičse⁷⁴. Na jednání navíc Soudní dvůr sdělil Lotyšské republice, že v jiných oblastech existuje výjimečná a jasně vymezená možnost, že se dotčené osobě nezpřístupní důkazy předložené před unijním soudem⁷⁵. Ve stejném smyslu ECB uvedla, že je připravena vzdát se svého práva na přístup ke spisu v případě, že integrita trestního řízení vyžaduje důvěrnost případných informací, které Lotyšská republika předloží Soudnímu dvoru. Lotyšská republika přitom na tuto zmínku o možnosti požádat o důvěrné zacházení s případnými důkazy postoupenými Soudnímu dvoru nijak nereagovala a uvedla ještě méně přesvědčivé důvody k doložení takového důvěrného zacházení.

138. Konečně články 24 až 30 statutu Soudního dvora Evropské unie, jakož i článek 64 jednacího řádu sice poskytují Soudnímu dvoru celou řadu opatření, která kromě žádosti o informace a předložení dokumentů zahrnují zejména předvolání účastníků řízení, výslech svědků nebo ohledání. Soudní dvůr však nemůže být povinen použít tato opatření z úřední povinnosti, pokud dotčený členský stát nepředložil žádné důkazy nebo alespoň informace v tomto smyslu. Přitom v projednávaném případě Lotyšská republika Soudnímu dvoru nenavrhl užitečnost žádného z opatření.

139. Navíc v souladu s tím, co bylo uvedeno výše ohledně povahy této žaloby a skutečnosti, že žalovanou stranou je v plném rozsahu dotčený členský stát⁷⁶, Soudní dvůr se ani nemůže přímo obrátit na subjekty v tomto členském státě, jako je například v projednávané věci KNAB, a požádat je o informace přímo. Přinejmenším v rámci řízení podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB nemohou být tedy subjekty, které jsou součástí státu, považovány za orgány, instituce nebo jiné subjekty, od nichž si může Soudní dvůr vyžádat veškeré informace, které považuje za nezbytné podle článku 24 statutu Soudního dvora Evropské unie.

d) Dílčí závěr

140. Z výše uvedených úvah vyplývá, že skutečnosti vytýkané I. Rimševičsovi by v případě jejich prokázání byly způsobilé dokázat, že byly splněny podmínky stanovené v článku 14.2 statutu ESCB a ECB pro odvolání guvernéra centrální banky z funkce.

141. Lotyšská republika však nepředložila žádný důkaz, který by mohl prokázat, že k těmto skutečnostem skutečně došlo. Soudní dvůr tedy nemůže ověřit, zda byly splněny podmínky podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB k tomu, aby byl I. Rimševičs odvolán z funkce.

73 – Viz předpisy o KNAB uvedené v bodě 13 tohoto stanoviska.

74 – Viz bod 86 tohoto stanoviska.

75 – V tomto ohledu viz zejména rozsudek ze dne 18. července 2013, Komise a další v. Kadi (spojené věci C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, EU:C:2013:518, body 125 až 129), jakož i článek 105 jednacího řádu Tribunálu ze dne 4. března 2015 (Úř. věst. 2015, L 105, s. 1), ve znění změn ze dne 13. července 2016 (Úř. věst. 2016, L 217, s. 72).

76 – Viz bod 65 tohoto stanoviska.

142. Z toho plyne, že Lotyšská republika porušila článek 14.2 statutu ESCB a ECB tím, že odvolala I. Rimševičse z funkce, aniž prokázala, že byly splněny podmínky uvedené v tomto ustanovení. Z tohoto důvodu musí být tedy žalobnímu důvodu I. Rimševičse a ECB vycházejícímu z toho, že došlo k porušení článku 14.2 statutu ESCB a ECB Lotyšskou republikou, vyhověno.

2. K tvrzenému porušení Protokolu o výsadách a imunitách Evropské unie

143. Ilmārs Rimševičs tvrdí, že jeho odvolání z funkce guvernéra Lotyšské banky představuje porušení imunity, kterou požívá jakožto člen Rady guvernéřů ECB na základě Protokolu č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie, jenž je použitelný na základě svého čl. 22 prvního pododstavce rovněž na ECB, jakož i na členy jejích orgánů a na její zaměstnance.

144. Podle čl. 11 písm. a) Protokolu č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie jsou úředníci a jiní zaměstnanci Evropské unie na území všech členských států vyňati z pravomoci soudů pro úkony spojené s výkonem jejich funkce, včetně ústních a písemných projevů. Ačkoli toto ustanovení odkazuje pouze na „vynětí z pravomoci soudů“⁷⁷, nelze vyloučit, že tato imunita bude přinejmenším v případech zahrnujících zaměstnance vyššího služebního zařazení vykládána tak, že zahrnuje rovněž imunitu před jejich trestním stíháním⁷⁸. S ohledem na význam nezávislosti členů Rady guvernéřů ECB⁷⁹ se ostatně jeví jako soudržné, že nemohou být trestně stíháni a nemohou jim být ukládána opatření, jako jsou opatření přijatá KNAB vůči I. Rimševičsovi, tj. vazba či vyšetřování⁸⁰, aniž je Radou guvernéřů přijato rozhodnutí o zbavení imunity.

145. Imunita přiznaná Protokolem č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie členům Rady guvernéřů se liší od ochrany před odvoláním z funkce, která svědčí guvernéřům národních centrálních bank na základě statutu ESCB a ECB. Pokud jde o odvolání guvernéra z jeho funkce, jeho nezávislost je zaručena článkem 14.2 uvedeného statutu, který má jakožto *lex specialis* přednost před obecnými ustanoveními Protokolu č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie. Jsou-li splněny podmínky stanovené v článku 14.2 statutu ESCB a ECB – což případně přísluší ověřit Soudnímu dvoru – může být guvernéř odvolán z funkce, aniž je nutné přijmout rovněž rozhodnutí týkající se zbavení imunity. Z toho plyne, že se nelze dovolávat samotného porušení ustanovení Protokolu č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie vůči rozhodnutí o odvolání guvernéra z funkce v rámci žaloby podané na základě článku 14.2 statutu ESCB a ECB.

146. Nicméně imunita přiznaná guvernéřům na základě Protokolu č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie je chráněna před trestním stíháním zahájeným nezávisle na rozhodnutí o odvolání z funkce, před jeho přijetím⁸¹, nebo dokonce v případě zrušení takového rozhodnutí v návaznosti na jeho napadení u Soudního dvora. Proto může být taková imunita relevantní v rámci žaloby týkající se rozhodnutí o odvolání guvernéra z funkce, pokud důkazy předložené dotčeným členským státem na podporu tohoto rozhodnutí byly získány v rozporu s touto imunitou.

77 – Naproti tomu článek 9 uvedeného protokolu odkazuje, pokud jde o členy Parlamentu, na to, že „nemohou být zadrženi ani soudně stíháni“. Na základě článku 8 Protokolu č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie mají poslanci Parlamentu hmotněprávní imunitu nebo jsou zbaveni odpovědnosti za názory a hlasování během výkonu jejich funkce, zatímco článek 9 uvedeného protokolu jim zaručuje procesní imunitu nebo nedotknutelnost před soudním stíháním; k těmto rozdílům viz rozsudek ze dne 21. října 2008, Marra a Clemente (C-200/07 a C-201/07, EU:C:2008:579, bod 24), a rozsudek ze dne 6. září 2011, Patriciello (C-163/10, EU:C:2011:543, bod 18), jakož i stanovisko generálního advokáta Poirares Madura ve věci Marra (C-200/07 a C-201/07, EU:C:2008:369, bod 13) a stanovisko generálního advokáta Jääskinen ve věci Patriciello (C-163/10, EU:C:2011:379, bod 3).

78 – V tomto smyslu viz rozsudek Tribunálu ze dne 24. října 2018, RQ v. Komise (T-29/17, EU:T:2018:717, body 5 až 12); v téže souvislosti viz rovněž usnesení předsedy Tribunálu ze dne 20. července 2016, Generální ředitel OLAF v. Komise (T-251/16 R, nezveřejněné, EU:T:2016:424, body 10 až 16), v jiném kontextu rovněž rozsudek Soudu pro veřejnou službu ze dne 13. ledna 2010, A a G v. Komise (F-124/05 a F-96/06, EU:F:2010:2, bod 60).

79 – Viz body 5, 76 a 101 tohoto stanoviska.

80 – Viz body 16, 17 a 129 tohoto stanoviska.

81 – Není tedy vyloučeno, že KNAB měl před tím, než zahájí šetření ve věci I. Rimševičse dne 15. února 2018, před provedením kontroly nebo alespoň před zadržením I. Rimševičse dne 17. února 2018 (viz bod 16 tohoto stanoviska) požádat o zbavení jeho imunity u Rady guvernéřů ECB.

147. V projednávaném případě je zřejmé, že není nezbytné zabývat se otázkou přípustnosti důkazních prostředků získaných při porušení imunity I. Rimšėvičse před jeho odvoláním z funkce, jelikož Lotyšská republika každopádně nepředložila důkazy, takže není namístě rozhodnout o námitce I. Rimšėvičse vycházející z porušení Protokolu č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie.

148. Naopak imunita přiznaná I. Rimšėvičsovi uvedeným protokolem může být relevantní v případě, že by se vrátil do funkce na základě rozsudku Soudního dvora, kterým by bylo rozhodnuto, že nebyly splněny podmínky pro jeho odvolání z funkce.

149. ECB v této souvislosti sice tvrdí, že imunita přiznaná I. Rimšėvičsovi Protokolem č. 7 o výsadách a imunitách Evropské unie se vztahuje pouze na úkony, které učinil jakožto člen Rady ECB, zatímco úkony, které mu vytýkají lotyšské orgány, I. Rimšėvičs provedl pouze coby guvernér Lotyšské banky. Zejména banka, v jejíž prospěch měl I. Rimšėvičs údajně jednat, Trasta Komercbanka, byla předmětem přímého obezřetnostního dohledu ze strany Komise pro finanční a kapitálový trh Lotyšské republiky. Tato banka tedy nebyla předmětem žádného obezřetnostního rozhodnutí ze strany ECB, s výjimkou rozhodnutí o odnětí povolení z roku 2016. Navíc toto rozhodnutí nebylo připraveno Radou guvernérů a nebylo touto Radou přijato v řízení o nevyслуvení námitek, které nevyžaduje výslovný souhlas ze strany jejich členů⁸².

150. Nicméně Rada guvernérů ECB je podle nařízení č. 1024/2013, a to i přes námitky ECB zmíněné v předchozím bodě, přinejmenším spjata s obezřetnostním dohledem nad úvěrovými institucemi, jako je například Trasta Komercbanka, a přijímá rozhodnutí související s jejich povoláním. Z toho plyne, že s ohledem na skutečnosti vytýkané I. Rimšėvičsovi ze strany KNAB⁸³ nelze bez dalšího vyloučit, že vyšetřování KNAB a nyní vyšetřování státního zástupce při Nejvyšším státním zastupitelství Lotyšské republiky se týká rovněž úkonů provedených I. Rimšėvičem při výkonu funkce člena Rady guvernérů ECB.

3. K tvrzenému porušení lotyšského práva

151. Ilmārs Rimšėvičs tvrdí, že tím, že mu KNAB rozhodnutím ze dne 19. února 2018 uložil omezující opatření, porušil zákon o Lotyšské bance a lotyšský trestní řád.

152. KNAB porušil zákon o Lotyšské bance, který byl přijat k provedení příslušných ustanovení SFEU, jelikož tento zákon umožňuje odvolání guvernéra Lotyšské banky z funkce pouze v určitých přesně definovaných případech a pouze na základě rozhodnutí Parlamentu Lotyšské republiky.

153. Kromě toho porušil KNAB lotyšský trestní řád, jelikož v případě I. Rimšėvičse nebyly splněny podmínky stanovené pro uložení omezujících opatření, tedy riziko, že daná osoba zmaří vyšetřování nebo spáchá další trestné činy. Přitom I. Rimšėvičs od samého počátku aktivně spolupracoval s vyšetřovateli. Navíc v rámci svých pravomocí guvernéra Lotyšské banky nemá I. Rimšėvičs v žádném případě pravomoci nutné k ovlivňování ve prospěch určité banky, jak je mu vytýkáno. Konečně zatčení I. Rimšėvičse bylo podle jeho názoru protiprávní, jelikož nebyly splněny ani podmínky stanovené v trestním řádu, aby mohlo být provedeno takové zatčení.

154. Nejprve je třeba poznamenat, že v každém případě posuzuje Soudní dvůr v projednávaném případě pouze omezující opatření uložená I. Rimšėvičsovi rozhodnutím KNAB ze dne 19. února 2018, která nezahrnují jeho zatčení. Soudní dvůr proto nebyl vyzván k tomu, aby posoudil, zda k zatčení I. Rimšėvičse došlo právem⁸⁴.

82 – Podle čl. 26 odst. 8 nařízení č. 1024/2013 (viz poznámka pod čarou 5 tohoto stanoviska).

83 – Viz bod 99 tohoto stanoviska.

84 – I. Rimšėvičs pouze naznačuje, že jeho zatčení bylo předmětem stížnosti na vnitrostátní úrovni, které bylo zamítnuto z formálních důvodů, a že připravuje stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva kvůli neoprávněnému odnětí svobody.

155. Dále musí být odmítnuty námitky vycházející z porušení lotyšského práva, ačkoli je nezbytné, aby se Soudní dvůr zabýval jejich opodstatněností.

156. Přípustnost odvolání guvernéra národní centrální banky z funkce musí být totiž posouzena pouze s ohledem na unijní právo, a zejména na podmínky stanovené v článku 14.2 statutu ESCB a ECB, které musí být vykládány samostatně s cílem zajistit jejich jednotné uplatňování⁸⁵.

157. Jsou-li tedy splněny podmínky stanovené v těchto ustanoveních – což případně přísluší ověřit Soudnímu dvoru – může být guvernéř národní centrální banky odvolán z funkce bez ohledu na případné podmínky stanovené vnitrostátním právem k takovému odvolání. Naopak, pokud tyto podmínky splněny nejsou, guvernéra centrální banky nelze z jeho funkce odvolat, ačkoli jsou splněny podmínky nebo dodrženy postupy, které za tímto účelem stanoví vnitrostátní právo.

158. Otázka, zda je guvernéř centrální banky odvolán z funkce prostřednictvím „oficiálního“ postupu stanoveného k tomu dotčeným vnitrostátním právem nebo prostřednictvím jiného opatření, je tedy irelevantní pro účely posouzení přípustnosti odvolání z funkce z hlediska unijního práva. Je tomu tak tím spíše, jak již bylo uvedeno⁸⁶, že pojem „odvolání z funkce“ ve smyslu článku 14.2 statutu ESCB a ECB je autonomním pojmem unijního práva, který se vztahuje nikoli na formu opatření nebo jeho status v rámci vnitrostátního práva, ale na jeho podstatu a konkrétní účinky.

159. Navíc, jak již bylo rovněž uvedeno⁸⁷, pokud existují dostatečné důkazy pro prokázání, že byly splněny hmotněprávní podmínky stanovené v článku 14.2 statutu ESCB a ECB pro odvolání guvernéra z funkce, musí být možné dočasně zprostit guvernéra funkce až do ukončení trestního řízení nebo provedení „oficiálního“ postupu odvolání z funkce podle vnitrostátního práva.

160. Z výše uvedeného vyplývá, že námitka I. Rimševičse vycházející z porušení zákona o Lotyšské bance a lotyšského trestního řádu je irelevantní a musí být proto zamítnuta.

D. Dílčí závěr

161. Jak již bylo uvedeno⁸⁸, z posouzení projednávaných věcí vyplývá, že Lotyšská republika nepředložila žádný důkaz, který by mohl doložit skutky, které jsou vytýkány I. Rimševičsovi. Soudní dvůr tedy nemůže ověřit, zda byly splněny podmínky podle článku 14.2 statutu ESCB a ECB k tomu, aby byl I. Rimševičs odvolán z funkce guvernéra Lotyšské banky.

162. Za těchto podmínek a v souladu s tím, co bylo uvedeno výše o povaze projednávané žaloby⁸⁹, je třeba konstatovat, že Lotyšská republika tím, že odvolala I. Rimševičse z funkce, aniž prokázala splnění podmínek stanovených v článku 14.2 statutu ESCB a ECB, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedeného ustanovení.

VI. K nákladům řízení

163. Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

85 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 29. dubna 1982, Pabst & Richarz (17/81, EU:C:1982:129, bod 18), ze dne 11. července 2006, Chacón Navas (C-13/05, EU:C:2006:456, bod 40), a ze dne 21. prosince 2016, Associazione Italia Nostra Onlus, C-444/15, EU:C:2016:978, bod 66).

86 – Viz bod 77 tohoto stanoviska.

87 – Viz body 119 až 122 tohoto stanoviska.

88 – Viz body 140 až 142 tohoto stanoviska.

89 – Viz body 52 až 68 tohoto stanoviska.

164. Z výše uvedených důvodů vyplývá, že Lotyšská republika je v projednávaných věcech neúspěšnou stranou.

165. Navíc ve věci C-238/18 ECB požadovala, aby byla Lotyšské republice uložena náhrada nákladů řízení. Je tedy důvodné rozhodnout, že Lotyšská republika ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené ECB ve věci C-238/18. To platí rovněž pro náklady vynaložené v rámci řízení o předběžném opatření, ve kterém bylo vydáno usnesení místopředsedy Soudního dvora ze dne 20. července 2018 (C-238/18 R, nezveřejněné, EU:C:2018:581), v němž bylo stanoveno, že o nákladech řízení bude rozhodnuto později.

166. Naproti tomu ve věci C-202/18 I. Rimšēvičs nepožadoval, aby byla Lotyšské republice uložena náhrada nákladů řízení, a ani Lotyšská republika nepožadovala, aby byla I. Rimšēvičsovi uložena náhrada nákladů řízení. Vzhledem k tomu, že nebyla předložena návrhová žádání týkající se nákladů řízení, je důvodné rozhodnout, že každý účastník řízení ve věci C-202/18⁹⁰ ponese vlastní náklady řízení.

VII. Závěry

167. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr rozhodl ve věci C-202/18 následovně:

„1) Lotyšská republika tím, že zakázala Ilmārsi Rimšēvičsovi vykonávat funkci guvernéra Latvijas Banka (Lotyšská národní banka) na základě rozhodnutí Korupcijas novēršanas jeden apkarošanas birojs (úřad pro prevenci a potírání korupce, Lotyšsko) ze dne 19. února 2018, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 14.2 Protokolu (č. 4) o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky.

2) Ilmārs Rimšēvičs a Lotyšská republika ponесou vlastní náklady řízení.“

168. Vedle toho navrhuji, aby Soudní dvůr ve věci C-238/18 rozhodl následovně:

„1) Lotyšská republika tím, že zakázala Ilmārsi Rimšēvičsovi vykonávat funkci guvernéra Latvijas Banka (Lotyšská národní banka) na základě rozhodnutí Korupcijas novēršanas jeden apkarošanas birojs (úřad pro prevenci a potírání korupce, Lotyšsko) ze dne 19. února 2018, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 14.2 Protokolu (č. 4) o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky.

2) Lotyšská republika ponese vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Evropskou centrální bankou, včetně nákladů vynaložených v řízení o předběžném opatření.“

90 – Účastník řízení lze uložit náhradu nákladů řízení, pouze pokud to bylo výslovně požadováno (viz rozsudky ze dne 9. června 1992, *Lestelle v. Komise*, C-30/91 P, EU:C:1992:252, bod 38, a ze dne 29. dubna 2004, *Parlament v. Ripa di Meana a další*, C-470/00 P, EU:C:2004:241, bod 86). V případě, že nejsou podány návrhy na náhradu nákladů řízení, Soudní dvůr, přestože nedošlo ke zpětvzetí, analogicky použije čl. 141 odst. 4 („Náklady řízení v případě zpětvzetí žaloby“) jednacího řádu, podle kterého „[n]ejsou-li podány návrhy na náhradu nákladů řízení, nese každý účastník řízení vlastní náklady řízení“ (pokud jde o čl. 69 odst. 5 třetí pododstavec jednacího řádu ze dne 19. června 1991, viz rozsudek ze dne 6. října 2005, *Scott v. Komise* [C-276/03 P, EU:C:2005:590, bod 39]. viz rovněž usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 6. října 2015, *Comité d'entreprise SNCM v. Komise* [C-410/15 P (I), EU:C:2015:669, bod 22]).